

Spis treści

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	12
GLOSY	30
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2008, NR 5	57
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2008 nr B.....	62
INFORMACJE	71
Dane statystyczne – kwiecień 2008 r.	73

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Radostław Nowaczewski, Maciej Machowski

Maciej Plaskacz, Piotr Rylski,

Sylwia Stolarska, Elżbieta Szczepanowska,

Łukasz Węgrzynowski

przy udziale

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 18 grudnia 2007 r., II Cz 2171/07, zagadnienia prawnego:

„Czy na postanowienie o zwolnieniu z funkcji kuratora spadku i powołanie w to miejsce innej osoby przysługuje kuratorowi apelacja?”

podjął uchwałę:

Na postanowienie sądu o zwolnieniu z funkcji kuratora spadku i powołaniu w to miejsce innej osoby kuratorowi przysługuje apelacja.

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 12/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 18 stycznia 2008 r., VI Gz 147/07, zagadnienia prawnego:

„Czy brak załączenia do pełnomocnictwa udzielonego przez osobę prawną odpisu z KRS przez pełnomocnika wnoszącego sprzeciw od nakazu zapłaty skutkuje odrzuceniem sprzeciwu na podstawie art. 479^{8a} § 5 k.p.c. na skutek niezachowania warunków formalnych?”

podjął uchwałę:

Niedołączenie do sprzeciwu od nakazu zapłaty, wniesionego przez adwokata w sprawie gospodarczej, odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego dokumentu wykazującego umocowanie organu osoby prawnej udzielającego pełnomocnictwa, uzasadnia odrzucenie sprzeciwu (art. 479^{8a} § 5 k.p.c.).

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 20/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 6 grudnia 2007 r., II Ca 865/07, zagadnienia prawnego:

„Czy stanowi orzekanie co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem pozwu, zasądzenie świadczenia wyliczonego zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci, w sytuacji, gdy przedmiotem żądania pozwu była waloryzacja tego świadczenia i jego zasądzenie w zwaloryzowanej wysokości, a brak jest przesłanek do zastosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c.?”

podjął uchwałę:

Zasądzenie świadczenia pieniężnego w sumie nominalnej w sytuacji, gdy przedmiotem żądania pozwu jest zasądzenie świadczenia w zwaloryzowanej wysokości (art. 358¹ § 3 k.c.), a brak jest przesłanek do zwaloryzowania świadczenia, nie stanowi orzeczenia co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem (art. 321 § 1 k.p.c.).

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 23/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 17 października 2007 r., RPO-551712-V-JK/07, zagadnienia prawnego:

„Czy pod pojęciem »nabywcy nieruchomości« zawartym w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 173, poz. 1218) należy rozumieć, poza nabywcą pierwotnym, który nabył nieruchomość lokalową od Skarbu Państwa bądź

jednostki samorządu terytorialnego, za kwotę równą wartości nieruchomości pomniejszoną o udzieloną bonifikatę, również osobę bliską nabywcy, na rzecz której nabywca pierwotny dokonał przeniesienia prawa własności przed upływem 5 lat licząc od dnia jej nabycia, a w konsekwencji, czy przewidziany w art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami obowiązek zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie obciąża osobę bliską nabywcy pierwotnego, która zbyła nieruchomość lub wykorzystwała ją na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty przed upływem 5 lat od dnia jej nabycia przez pierwotnego nabywcę?”

podjął uchwałę:

Nabywcą nieruchomości, o którym mowa w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603) przed jej zmianą ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 173, poz. 1218), jest wyłącznie kupujący nieruchomość od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 11 kwietnia 2008 r., III CZP 130/07, T. Ereciński, G. Bieniek, S. Dąbrowski, A. Górski, I. Koper, K. Pietrzykowski, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z dnia 29 stycznia 2008 r., II Ca 11/08, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży nieruchomości zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 464), której przedmiotem była nieruchomość wchodząca w skład Państwowego Funduszu Ziemi Skarb Państwa winien być reprezentowany przez właściwego starostę, wojewodę, czy też winna występować Agencja Nieruchomości Rolnych działająca na rzecz Skarbu Państwa.

2. Czy ustalenie kandydata na nabywcę nieruchomości w trybie decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz.U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) wyłącza możliwość badania przez sąd powszechny ważności umowy zawartej na podstawie tejże decyzji pod kątem spełnienia przez nabywcę przesłanek do nabycia nieruchomości rolnej określonych w art. 160 § 1 k.c. w brzmieniu sprzed 1 października 1990 r.?”

podjął uchwałę:

1. W sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży skarbowej nieruchomości rolnej z Państwowego Funduszu Ziemi, zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700), Skarb Państwa jest reprezentowany przez starostę wykonującego zadanie z zakresu administracji rządowej.

2. Ustalenie kandydata na nabywcę skarbowej nieruchomości rolnej decyzją wydaną na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz.U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) nie wyłącza możliwości badania przez sąd – w sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży zawartej na podstawie tej decyzji – czy kandydat spełniał przesłanki określone w art. 160 § 1 k.c.

(uchwała z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 30/08, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Rejonowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 26 lutego 2008 r., V GUp 8/06/Zw. 70, zagadnienia prawnego:

„Czy w postępowaniu upadłościowym składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych podlegają zaspokojeniu w kategorii II, w szczególności – czy są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.)?”
podjął uchwałę:

Składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) i podlegają zaspokojeniu w kategorii drugiej.

(uchwała z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 36/08, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., BSA I-4110-7/07, zagadnienia prawnego:

„1. Czy przedstawienie inwestorowi umowy z podwykonawcą (lub jej projektu) oraz odpowiedniej dokumentacji jest konieczną przesłanką skuteczności zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą o wykonanie zadań wchodzących w zakres umowy o roboty budowlane (art. 647 § 1 k.c.), warunkującej zastosowanie art. 647¹ § 5 k.c.?”

2. Czy zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą (i odpowiednio na zawarcie przez podwykonawcę umowy z kolejnym podwykonawcą) o wykonanie zadań wchodzących w zakres umowy o roboty budowlane musi być wyrażona w formie pisemnej pod rygorem nieważności (art. 63 § 2 k.c. w zw. z art. 647¹ § 4 k.c.), czy też może być wyrażona przez każde zachowanie (art. 60 k.c.)?”

podjął uchwałę:

Do zgody wymaganej przez art. 647¹ § 2 i 3 k.c. nie stosuje się art. 63 § 2 k.c. Zgoda ta może być wyrażona przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.); niezależnie od tego zgodę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, T. Wiśniewski, T. Bielska-Sobkowicz, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 20 grudnia 2007 r., III Ca 1088/07, zagadnienia prawnego:

„Czy skuteczne jest oświadczenie dłużnika o ustanowieniu hipoteki złożone przed zajęciem prawa użytkowania wieczystego, jeżeli wniosek o wpis hipoteki wpłynął po ujawnieniu w księdze wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji z tego prawa?”

podjął uchwałę:

Wpis do księgi wieczystej hipoteki umownej jest niedopuszczalny po ujawnieniu w tej księdze wzmianki o zajęciu prawa użytkowania wieczystego.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 15/08, H. Ciepla, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 19 grudnia 2007 r., III Ca 1486/07, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest dokonanie wpisu w dziale IV księgi wieczystej hipoteki przymusowej w sytuacji, gdy sąd wieczystoksięgowy przed rozpoznaniem wniosku o wpis hipoteki rozpoznał wniosek o wpis prawa własności, dokonując wpisu w dziale

II księgi wieczystej na rzecz osoby, która nie jest dłużnikiem, pomimo tego, że wniosek o wpis prawa własności został złożony później aniżeli wniosek o wpis hipoteki, jak też sama czynność prawna przenosząca własność nieruchomości została dokonana po złożeniu wniosku o wpis hipoteki, a w dacie dokonania czynności przenoszącej własność nieruchomości, w księdze wieczystej urządzonej dla nieruchomości wpisana była wzmianka o złożeniu wniosku o wpis hipoteki?”
podjął uchwałę:

Przeniesienie prawa własności nieruchomości i dokonanie w księdze wieczystej wpisu na rzecz nabywcy, nie stanowi przeszkody do wpisu hipoteki przymusowej na podstawie złożonego wcześniej wniosku o jej wpis.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 17/08, H. Ciepła, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 3 grudnia 2007 r., III Cz 1501/07, zagadnienia prawnego:

„Czy od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa własności na podstawie dziedziczenia pobiera się jedną opłatę stałą niezależnie od liczby ujawnionych udziałów w tym prawie objętych jednym wnioskiem stosownie do art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), czy też wysokość opłaty stanowić powinna iloczyn kwoty 150 złotych i ilości udziałów w prawie ujawnianych na podstawie jednego wniosku stosownie do art. 45 ust. 2 powołanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych?”
podjął uchwałę:

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa własności na rzecz kilku spadkobierców pobiera się opłatę stałą w wysokości 150 zł.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 18/08, H. Ciepła, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 26 listopada 2007 r., XIII Cz 238/07, zagadnienia prawnego:

„Czy w sytuacji, gdy z treści tytułu wykonawczego oraz z wniosku egzekucyjnego nie wynika na rzecz ilu pracowników Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonał wypłaty świadczeń pracowniczych za niewypłacalnego pracodawcę, organ egzekucyjny sporządzając plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji uwzględnia w tym planie roszczenie FGŚP w kwocie odpowiadającej sumie wypłaconych świadczeń na rzecz wszystkich pracowników za okres trzech miesięcy w wysokości najniższego wynagrodzenia (art. 1025 § 1 pkt. 3 k.p.c.), czy też w kwocie do wysokości najniższego wynagrodzenia za okres trzech miesięcy, niezależnie od liczby pracowników, na rzecz których Fundusz dokonał wypłaty za niewypłacalnego pracodawcę?”

podjął uchwałę:

1. Należności Funduszu Świadczeń Gwarantowanych z tytułu wypłaconych świadczeń pracowniczych podlegają zaspokojeniu z kwoty uzyskanej z egzekucji w kolejności trzeciej (art. 1025 § 1 pkt 3 k.p.c.) do wysokości sumy kwot najniższego wynagrodzenia za pracę za okres trzech miesięcy, wypłaconych każdemu pracownikowi dłużnika, zaś w kolejności szóstej (art. 1025 § 1 pkt 6 k.p.c.) w części przewyższającej tę sumę.

2. W postępowaniu na skutek zarzutów przeciwko planowi podziału (art. 1028 § 2 k.p.c.), sąd władny jest czynić ustalenia faktyczne dla rozstrzygnięcia w jakiej części należność Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych podlega zaspokojeniu w trzeciej kolejności, a w jakiej w szóstej kolejności.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 28/08, H. Ciepła, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 7 lutego 2008 r., VI Ga 4/08, zagadnienia prawnego:

„Czy jednomyślna uchwała wszystkich wspólników spółki z o.o., o dalszym istnieniu spółki podjęta w trybie art. 273 k.s.h. po wydaniu nieprawomocnego postanowienia Sądu Rejestrowego o rozwiązaniu spółki (art. 624 § 1 i § 4 k.s.h. w zw. z art. 623 § 3 k.s.h.) niweczy skutki tego orzeczenia i może zapobiec jej rozwiązaniu?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 34/08, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 13 grudnia 2007 r., II Ca 1241/07, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 76 ust. 4 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wprowadzony ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (...) (Dz.U. Nr 63, poz. 635), ma zastosowanie do hipotek ustanowionych przed wejściem tej ustawy w życie?”

przedstawił zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 14/08, H. Ciepla, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 51/08

„Czy umowa obejmująca stałe prowadzenie spraw i obsługę prawną, w tym reprezentowanie zleceniodawcy przed sądami powszechnymi, jest stałym stosunkiem zlecenia w rozumieniu art. 87 § 1 k.p.c. i może stanowić podstawę udzielenia pełnomocnictwa procesowego w sprawie, która dotyczy rozpoznania wniosku o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej (art. 373 Prawa upadłościowego i naprawczego)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego dla Warszawy-Pragi w Warszawie z dnia 17 marca 2008 r., X Ga 151/07, B. Wolski, W. Jakubowski, P. Rogowski)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą wykładni art. 87 § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804), która przywróciła dawną regulację tego przepisu obowiązującą do dnia 1 marca 1996 r. Nowelizacja ta ponownie umożliwiła udzielenie pełnomocnictwa procesowego osobie sprawującej zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osobie pozostającej ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia.

Sąd Okręgowy, biorąc pod uwagę, że uzasadnieniem wprowadzonej zmiany jest intencja, aby pełnomocnictwo było udzielane osobom, które zastępują inne podmioty, w tym strony postępowania sądowego, w prowadzeniu ich spraw, wyróżnił stanowisko, iż art. 87 § 1 k.p.c. może stanowić podstawę do udzielenia pełnomocnictwa procesowego każdej osobie pozostającej ze stroną postępowania sądowego w stałym stosunku zlecenia, jeżeli zakresem tego zlecenia objęto obsługę prawną strony. Udzielenie pełnomocnictwa musi jednak pozostawać w związku z przedmiotem zlecenia. Skoro art. 87 § 1 k.p.c. nie przewiduje żadnych ograniczeń co do przedmiotu umowy stałego zlecenia, to *lege non distinguente* nie należy ograniczać jego zakresu wyłącznie do określonych umów stałego zlecenia.

Sąd Okręgowy wskazał także na możliwość zajęcia stanowiska, że przedmiotem zlecenia w świetle ww. przepisu nie może być wyłącznie obsługa prawna zleceniodawcy, w tym reprezentowanie go w postępowaniu sądowym, przepis ten stanowi bowiem podstawę do udzielenia pełnomocnictwa procesowego osobie, która uczestnicząc wcześniej w czynnościach prawnych podejmowanych w imieniu i na rzecz zleceniodawcy dysponuje odpowiednią wiedzą, która może być wykorzystana w postępowaniu sądowym. Przyjęcie odmiennego stanowiska skutkowałoby uznaniem, że zakres pomocy prawnej świadczonej przez osoby działające na podstawie stałej umowy zlecenia, której przedmiotem jest obsługa prawna zleceniodawcy, w tym podejmowanie czynności w postępowaniu sądowym, nie różni się od zakresu świadczenia tej pomocy przez profesjonalnych pełnomocników.

E.S.S.

*

III CZP 52/08

„1. Czy stwierdzenie przez organy wymienione w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.), że doszło do naruszenia wynikającego z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy zakazu nadużywania pozycji dominującej, stanowi prejudykat w sprawie, w której przesłanką rozstrzygnięcia jest ustalenie z tego powodu nieważności umowy;

w przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2. czy prejudykat, o którym mowa w pkt 1 stanowi także decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydana na podstawie art. 11a wymienionej ustawy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 17 marca 2008 r., VI Ga 15/08, J. P. Naworski, Z. Krepski, J. Rusiński)

W zakresie pytania przedstawionego w punkcie pierwszym zagadnienia prawnego Sąd Okręgowy wyodrębnił dwa poglądy występujące w judykaturze Sądu Najwyższego. Pierwszy, wyrażony w wyroku z dnia 22 lutego 1994 r.,

I CRN 238/93 (OSNCP 1994, nr 10, poz. 198) zakłada, że stwierdzenie, iż umowa jest wyrazem praktyki monopolistycznej, a więc jest nieważna, może nastąpić także w sprawie między stronami tej umowy i stanowić przesłankę rozstrzygnięcia o wynikającym z niej roszczeniu. Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 października 1995 r., III CZP 135/95 (OSP 1996, nr 6, poz. 112), w którym uznał, że stwierdzenie nieważności umowy z ww. przyczyny może nastąpić jako przesłanka rozstrzygnięcia w sprawie, jedynie pod warunkiem uprzedniego formalnego stwierdzenia przez organy uprawnione na mocy przepisów szczególnych, iż doszło do niedozwolonej praktyki. Sąd Okręgowy opowiedział się za drugim z przedstawionych poglądów, powziął jednak wątpliwość w zakresie rodzaju decyzji organów wymienionych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm. – dalej: „ustawa”).

W sprawie decyzja administracyjna wydana została przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 11a ust. 1 ustawy, który wymaga uprawdopodobnienia, a nie udowodnienia w toku postępowania administracyjnego faktu naruszenia zakazu określonego w art. 8 ustawy. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na konieczność rozważenia kwestii, czy decyzja administracyjna może stanowić prejudykat w sprawie cywilnej, w której stwierdzenie nieważności umowy na podstawie ww. przepisu stanowi przesłankę jej rozstrzygnięcia, oraz czy prejudycjalny charakter ma wyłącznie decyzja wydana na podstawie art. 9 ustawy, w której Prezes UOKiK uznaje, stwierdzając naruszenie art. 8 ustawy, praktykę za ograniczającą konkurencję i nakazuje zaniechania jej stosowania.

E.S.S.

*

III CZP 53/08

„1.Czy sąd orzekając w trybie art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 marca 1920r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców ustala nieważność umowy nabycia nieruchomości (orzeczenie deklaratywne) czy unieważnia umowę (orzeczenie konstytutywne);

2. czy po stronie pozwanych małżonków – obywatela polskiego i cudzoziemca, którzy nabyli nieruchomość do majątku wspólnego, w sprawie z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, opartego na przepisie art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, zachodzi współuczestnictwo konieczne jednolite?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2008 r., II Ca 1126/07, D. Gamrat-Kubeczak, B. Badenio-Gregrowicz, T. Szaj)

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm., zwanej dalej: „ustawą”), nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom ustawy jest nieważne. Jest to nieważność z mocy prawa skutkująca *ex tunc*. Ustawa konstytuuje ogólną zasadę, że z zastrzeżeniem wyjątków określonych w art. 8 ustawy, nabycie przez cudzoziemca nieruchomości w Polsce wymaga uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Zezwolenie to stanowi zatem *conditio iuris* zawarcia umowy, a jego brak powoduje nieważność czynności prawnej. Stwierdzenie nieważności nabycia nieruchomości przez cudzoziemca następuje na skutek wystąpienia właściwego organu z powództwem o ustalenie z art. 189 k.p.c. Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą charakteru orzeczenia sądu wydanego w takim procesie, trudności interpretacyjne powoduje bowiem użyte przez ustawodawcę w art. 6 ust. 1 ustawy sformułowanie „o nieważności nabycia orzeka sąd”.

Sąd Okręgowy zauważył, że zagadnienie to nie było dotychczas przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, a w doktrynie występują w tym zakresie rozbieżne stanowiska. Wyróżnił pogląd, że nabycie nieruchomości przez cudzoziemców niezgodnie z przepisami ustawy dotknięte jest nieważnością względną, co przesądza, iż orzeczenie sądu w tym przedmiocie ma charakter konstytutywny. Inne stanowisko doktryny zakłada, że orzeczenie sądu wydane na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy ma charakter deklaratoryjny, gdyż nieważność czynności prawnej następuje *ex lege*. Sąd Okręgowy opowiedział się właśnie za tym poglądem doktryny, podnosząc, że przyjęcie stanowiska odmiennego skutkowałoby uznaniem, iż czynność sprzeczna

z prawem korzysta z domniemania legalności do czasu uprawomocnienia się wyroku orzekającego jej niezgodność z prawem.

Wątpliwości wyrażone w punkcie drugim przedstawionego zagadnienia prawnego dotyczą kwestii, czy w razie wytoczenia przez Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. po stronie pozwanych małżonków zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne jednolite, skoro z art. 6 ust. 2 ustawy wynika, że ustawa ta odnosi się wyłącznie do cudzoziemców. Ponieważ ustawa nie przewiduje przepisu, który wskazywałby na współuczestnictwo konieczne pozwanych małżonków, Sąd Okręgowy rozważył kwestię, czy istota stosunku prawnego może nakazywać łączne występowanie małżonków po stronie pozwanej. Zwrócił uwagę, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie są obowiązki wspólne małżonkom, a wyrok ustalający nieważność czynności prawnej cudzoziemca odnosi skutek względem ich majątku wspólnego. W konkluzji – po rozważeniu wszystkich argumentów – Sąd Okręgowy uznał, że po stronie pozwanych małżonków zachodzi współuczestnictwo konieczne jednolite.

E.S.S.

*

III CZP 54/08

„Czy przepis art. 165 § 2 k.p.c. dotyczy również oddania pozwu w polskiej placówce operatora publicznego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 stycznia 2008 r., II Ca 3/08, E. Popek, D. Iskra, T. Lebowa)

Sąd Okręgowy zauważył, że w literaturze i w orzecznictwie dominuje pogląd, iż miesięczny termin określony w art. 841 § 3 k.p.c. ma charakter materialnoprawny i jest terminem prekluzyjnym, z upływem którego następuje wygaśnięcie prawa do dochodzenia roszczenia. Zgodnie z art. 165 § 2 k.p.c., oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu. Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą

kwestii, czy przepis ten ma zastosowanie do wszystkich pism procesowych, w tym także do pozwu.

Czynność procesowa strony powinna być – co do zasady – dokonana przed sądem właściwym. Wymieniony przepis wprowadza wyjątek od tej zasady, gdyż zakłada, że data stempla pocztowego na przesyłce decyduje o zachowaniu terminu do dokonania czynności. Wykładnia systemowa art. 165 § 2 k.p.c. prowadzi do wniosku, że przepis ten stosuje się do obliczania terminów procesowych, które należy definiować jako okres, w którym może być podjęta czynność procesowa wywołująca określone skutki. Analiza przepisów kodeksu postępowania cywilnego skłania Sąd Okręgowy do przyjęcia, że przepis ten nie dotyczy wszystkich pism procesowych, ale tylko tych, które są składane w wyniku realizacji obowiązku lub uprawnienia strony ograniczonego terminem procesowym określonym w kodeksie postępowania cywilnego lub wyznaczonym przez sąd (np. apelacja). Zwrócił uwagę, że nadanie w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego pisma procesowego zawierającego odpowiedź na pozew w przeddzień rozprawy odbywającej się w sądzie mającym siedzibę w odległej miejscowości spowoduje wydanie wyroku zaocznego, jeżeli pismo nie wpłynie przed terminem rozprawy. Podobnie, jeśli wysłane przez stronę pismo procesowe zawierające wnioski dowodowe nie wpłynie do sądu przed zamknięciem rozprawy, wnioski te pozostaną nie rozpoznane. Pismo zawierające zgłoszenie interwencji głównej, które wpłynie do sądu po zamknięciu rozprawy także pozostanie bezskuteczne.

Przedstawione argumenty przemawiają za uznaniem, że art. 165 § 2 k.p.c. nie dotyczy wniesienia pozwu. Za przyjęciem tego poglądu przemawia także wykładnia historyczna ww. przepisu, Sąd Okręgowy zauważył jednak, że obecnie w doktrynie dominuje stanowisko, iż przepis ten dotyczy zarówno terminów procesowych, jak i terminów materialnoprawnych. Zwrócił także uwagę na występowanie odmiennego zapatrywania, że art. 165 § 2 k.p.c. nie znajduje zastosowania do terminów prekluzyjnych prawa materialnego. Podkreślił, że zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 61 k.c., termin prawa materialnego jest zachowany, gdy oświadczenie woli złożone w formie pisemnej zostanie doręczone adresatowi. Wyjątek od tej zasady przewiduje art. 563 § 3 k.c., ale tu konieczne jest prawidłowe zaadresowanie listu poleconego, termin procesowy natomiast jest dochowany, gdy pismo zostanie nadane pod adresem właściwego sądu. Powołał się na utrwalony

pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uchwale połączonych izb – Izby Cywilnej i Administracyjnej oraz Pracy i Ubezpieczeń z dnia 28 listopada 1988 r., III CZP 33/87 (OSNCP 1988, nr 6, poz. 73) oraz w postanowieniach z dnia 14 listopada 1973 r., II CZ 183/73 (OSPika 1974, nr 5, poz. 97) i z dnia 24 września 1998 r., III CKN 722/98 (niepubl.), zgodnie z którym, termin do wniesienia apelacji jest zachowany także wtedy, gdy nada ją sąd odwoławczy, do którego strona błędnie skierowała ten środek zaskarżenia. Sąd Okręgowy przedstawił także inne stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z dnia 27 lipca 1973 r., II CR 345/73 (OSP 1975, nr 2, poz. 33), zgodnie z którym pozew wywołuje skutki materialnoprawne niezależnie od złożenia go w sądzie właściwym.

Konkludując Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadniony pogląd, że termin materialnoprawny jest dochowany, gdy pozew zostanie nadany pocztą pod adresem sądu niewłaściwego.

E.S.S.

*

III CZP 55/08

„1. Czy odpłatne zbycie przez osobę trzecią w toku procesu ze skargi pauliańskiej (art. 527 i nast. k.c.) przedmiotów majątkowych, których dotyczyła czynność prawna objęta skargą, uzasadnia roszczenie wierzyciela wobec tej osoby o zwrot korzyści uzyskanych ze zbycia w oparciu o art. 405 i nast. k.c., w razie uznania wyżej wymienionej czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela;

2. w razie odpowiedzi twierdzącej czy miernikiem wartości korzyści, do zwrotu których zobowiązana jest osoba trzecia ma być wartość uzyskanego przez nią świadczenia, czy też wartość rynkowa zbytych składników majątkowych do wysokości wierzytelności chronionej przepisem art. 527 i nast. k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 marca 2008 r., I ACa 122/08, E. Uznańska, P. Rusin, B. Górczanowska)

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 272/03 (OSNC 2005, nr 3, poz. 50), w razie odpłatnego rozporządzenia korzyścią uzyskaną przez osobę trzecią, o której mowa w art. 527 i nast. k.c., do oceny zakresu jej zobowiązania wynikającego z art. 531 § 2 k.c. należy stosować art. 405 i nast. k.c. Przepisy art. 531 § 2 k.c. i art. 532 k.c. nie chronią bowiem w sposób wystarczający interesów wierzyciela w sytuacji, gdy doszło do zbycia przez dłużnika przedmiotów i praw majątkowych w stopniu uniemożliwiającym lub ograniczającym zaspokojenie wierzytelności.

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą kwestii, czy wierzycielowi przysługują środki prawne w stosunku do osoby trzeciej w sytuacji, w której przedmioty majątkowe, z których mógłby on uzyskać zaspokojenie roszczenia wyszły z majątku tej osoby, tj. przy odpłatnym zbyciu przez osobę trzecią uzyskanej korzyści majątkowej. W tym zakresie Sąd Apelacyjny powołał się na stanowisko sądów powszechnych, że rozporządzenie przez osobę trzecią przedmiotami majątkowymi, które na skutek czynności prawnej uznanej na mocy art. 527 k.c. za bezskuteczną wobec wierzyciela wyszły z majątku dłużnika, nie uzasadnia roszczenia wierzyciela wobec tej osoby o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Wierzyciel może wtedy pozywać kolejnego nabywcę na podstawie art. 531 § 2 k.c. i od niego egzekwować świadczenie należne od dłużnika zgodnie z zasadami określonymi w art. 532 k.c. W sytuacji, w której pozwanie osoby czwartej okazałoby się bezskuteczne, osoba trzecia mogłaby zostać pozwana z tytułu odpowiedzialności deliktowej (art. 415 k.c.).

Sąd Apelacyjny przychylił się do tego zapatrywania, zauważył jednak, że względem na ochronę praw wierzycieli oraz postulat nakłaniania uczestników obrotu cywilnoprawnego, a szczególnie gospodarczego, do przestrzegania porządku prawnego przemawia za stanowiskiem Sądu Najwyższego. Przy przyjęciu tego poglądu pojawia się jednak wątpliwość dotycząca zakresu odpowiedzialności osoby trzeciej na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego, górną granicę odpowiedzialności tej osoby stanowi wartość korzyści majątkowej uzyskanej przez nią od dłużnika. W sytuacji, w której uzyskany przez nią ekwiwalent za zbycie był niższy, powstaje natomiast problem, czy odpowiedzialność tej osoby ograniczona jest do tego ekwiwalentu, czy do wartości rynkowej zbytych składników majątkowych, a może do wysokości wierzytelności chronionej skargą

pauliańską, gdyby wartość tych składników była wyższa od uzyskanego przez osobę trzecią świadczenia.

E.S.S.

*

III CZP 56/08

„Czy pełnomocnictwo do udziału w przetargu nieruchomości (art. 977 k.p.c.) może być udzielone podmiotowi, który nie należy do kręgu osób określonych w art. 87 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 12 lutego 2008 r., II Cz 1850/07, K. Marczak, M. Grzesik, W. Buczek-Markowska)

Udzielenie odpowiedzi na przedstawione pytanie prawne ma doniosłe znaczenie dla określenia charakteru pełnomocnictwa do udziału w przetargu (art. 977 k.p.c.). Odnosząc się do tej kwestii, Sąd Okręgowy porównał treść art. 87 oraz art. 977 k.p.c. i uznał, że pełnomocnictwo z art. 977 k.p.c. ma podwójny charakter: materialnoprawny i do dokonania czynności procesowej. Zwrócił uwagę na pogląd doktryny, że pełnomocnictwo to znosi ograniczenia podmiotowe przewidziane w art. 87 k.p.c., osoba będąca pełnomocnikiem musi jednak przedstawić pełnomocnictwo szczególne do dokonania określonej czynności, wskazujące konkretny przetarg, w którym zamierza wziąć udział. Wyróżnił także pogląd odmienny; skoro pełnomocnictwo do udziału w przetargu jest również pełnomocnictwem do dokonania czynności procesowej w rozumieniu art. 88 k.p.c., tj. do wzięcia udziału w przetargu, to jest ono jednocześnie pełnomocnictwem procesowym, a art. 977 k.p.c. określa w sposób szczególny wyłącznie formę jego udzielenia. Biorąc pod uwagę dyspozycję art. 13 § 2 k.p.c., należy przyjąć, że art. 87 k.p.c. znajduje zastosowanie także w sprawach egzekucyjnych. Ograniczenia podmiotowe przewidziane w art. 87 k.p.c. obowiązują zatem także w przypadku pełnomocnictwa procesowego do udziału w przetargu nieruchomości.

E.S.S.

*

III CZP 57/08

„Czy wskazane w art. 70 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631) określenie »nadawanie utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania utworu« obejmuje również reemisję utworu przez operatorów sieci kablowych?»

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 25 kwietnia 2008 r., RPO-576477-IV/07/ZA)

Podstawą przedstawionego zagadnienia prawnego są rozbieżności występujące w judykaturze Sądu Najwyższego w zakresie interpretacji zawartego w art. 70 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 – dalej: „Pr.aut.”) zwrotu „nadawanie utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania utworu”, które są sprzeczne z wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadą pewności prawa.

Rzecznik Praw Obywatelskich zauważył, że art. 70 ust. 1 Pr.aut. wprowadza domniemanie pierwotnego nabycia przez producenta praw autorskich do utworu audiowizualnego i odrębnych utworów będących składnikiem utworu audiowizualnego – w zakresie, jaki jest niezbędny do eksploatacji całości. Zgodnie natomiast z art. 70 ust. 2 Pr. aut., twórcy mają prawo do stosownego wynagrodzenia za korzystanie z utworów na wskazanych w tym przepisie polach eksploatacji, a więc także z tytułu nadawania utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania utworów. Zmiana tego przepisu dokonana ustawą z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 53, poz. 637) spowodowała wskazane na wstępie trudności interpretacyjne. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę na występowanie w tym zakresie dwóch poglądów. Pierwszy, odnoszący się do art. 8 i 17 Pr.aut., przyjmuje, że twórca jest uprawniony do wynagrodzenia za korzystanie z jego utworu na wszystkich polach eksploatacji. Jednym z tych pól jest reemisja utworu, która rozszerza krąg odbiorców, a operatorom kablowym korzystającym z utworu przynosi zyski. Prawo do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 pkt 3 Pr.aut. przysługuje zatem twórcom także za reemisję utworu audiowizualnego, mimo że to pole eksploatacji nie zostało wymienione *expressis verbis* w tym przepisie.

Drugie stanowisko zakłada natomiast, że za reemisję utworu audiowizualnego i dzieł w nim wykorzystanych lub do niego stworzonych wynagrodzenie przysługuje tylko producentowi utworu audiowizualnego, jeżeli nabył wyłączne prawa majątkowe do eksploatacji tzw. utworów wkładowych wymienionych w tym przepisie. Twórcom tych dzieł nie należy się osobne wynagrodzenie za reemisję, gdyż art. 70 ust. 2 Pr.aut. jest przepisem szczególnym, określającym w sposób wyczerpujący pola eksploatacji utworu audiowizualnego, za które wskazanym w nim twórcom przysługują tantiemy. Skoro ww. przepis nie wymienia reemisji, to pojęcie to mieści się w zawartym w art. 70 ust. 2 pkt 3 Pr.aut. określeniu „nadawanie utworu w telewizji lub przez inne środki publicznego udostępnienia utworu”.

Rzecznik przedstawił rozbieżności występujące w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie omawianej kwestii. Wyróżnił stanowisko uznające, że współtwórcom utworu przysługuje prawo do wynagrodzenia za jego eksploatację w sieci kablowej na podstawie art. 70 ust. 2 pkt 3 Pr.aut. Reemisja w sieci kablowej jest bowiem odrębnym polem eksploatacji utworu, a z ww. przepisu nie wynika spójna interpretacja zapewniająca należyłą ochronę praw wszystkich twórców biorących udział w tworzeniu utworu audiowizualnego. Z tego względu uzasadniony jest powrót do zasady wyrażonej w art. 8 Pr.aut. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2004 r., III CK 282/02, niepubl. oraz z dnia 14 marca 2006 r., III CSK 143/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 206). Pogląd ten został jednak skrytykowany przez doktrynę. Odmienne zapatrywanie zostało wyrażone w wyroku z dnia 3 stycznia 2007 r., IV CSK 303/06 (niepubl.), w którym Sąd Najwyższy uznał, że art. 70 ust. 2 pkt. 3 Pr.aut. nie stanowi podstawy do żądania przez twórców dodatkowego wynagrodzenia za reemitowanie w sieci kablowej utworów stworzonych lub włączonych na mocy umowy z producentem do utworu audiowizualnego. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że wobec niespójności licznych nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych należy przyznać prymat wykładni językowej ww. przepisu. Rozróżnił pojęcie „nadawanie utworu”, zdefiniowane w art. 6 ust. 1 pkt 4 Pr.aut. od określenia „reemitowanie utworu”, zdefiniowanego w art. 6 ust. 1 pkt 5 Pr.aut. i na tej podstawie przyjął, że pojęcie nadawanie utworu, o którym mowa w art. 70 ust. 2 pkt 3 Pr.aut. nie obejmuje reemisji. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał, że wolą ustawodawcy było niezamieszczenie

w ww. przepisie reemitowania. Powyższe stanowisko zostało zaaprobowane przez doktrynę.

Rzecznik Praw Obywatelskich przychylił się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 3 stycznia 2007 r., IV CSK 303/06 (niepubl.), za którym – w jego ocenie – przemawia zarówno wykładnia językowa, jaki i systemowa art. 70 ust. 2 pkt 3 Pr.aut.

E.S.S.

*

III CZP 58/08

„1. Czy w sprawie o zniesienie współwłasności spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego wartość tego prawa ustala się z uwzględnieniem niespłaconego kredytu mieszkaniowego, zabezpieczonego hipoteką ustanowioną na działce gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste spółdzielni budowy domów jednorodzinnych;

2. Jeżeli tak, to jak należy ustalić wartość tego prawa, w sytuacji, kiedy w wyniku zniesienia współwłasności przypadło ono uczestnikowi, który ma hipotetyczną możliwość uzyskania umorzenia części kredytu na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wpłaconych premii gwarancyjnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 6 lutego 2008 r., Ca 7/08, A. Smus, I. Podwójniak, I. Matusiak)

W zakresie pytania sformułowanego w punkcie pierwszym zagadnienia prawnego Sąd Okręgowy przedstawił utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym, w sprawie o podział majątku wspólnego sąd przyznając jednemu z uczestników nieruchomości obciążoną hipoteką ustala wartość tego składnika majątkowego z uwzględnieniem obciążenia hipotecznego. Hipoteka jest prawem bezwzględnym i skutecznym *erga omnes*, wierzyciel hipoteczny może zatem wykonywać wynikające z niej uprawnienia także wobec osoby, która nabyła

nieruchomość. Rozporządzenie nieruchomością nie może jednak szkodzić wierzycielowi hipotecznemu, gdyż nie ma wpływu na zakres jego uprawnień (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2000 r., III CKN 611/99, MoP 2001, nr 2, s. 93 oraz z dnia 29 września 2004 r., II CK 538/03, niepubl).

Sąd Okręgowy zauważył, że stan faktyczny niniejszej sprawy jest inny niż ten, który był podstawą ww. orzeczeń Sądu Najwyższego. Różnica polega na tym, że w sprawie hipoteką obciążone są działki gruntu oddane w użytkowanie wieczyste spółdzielni budowy domów jednorodzinnych, a nie spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego. W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczność ta przemawia za uznaniem, że wartość tego prawa powinna być ustalana z uwzględnieniem niespłaconego kredytu mieszkaniowego. Za tym stanowiskiem przemawia także wykładnia literalna art. 4 ust. 3 w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.).

Podstawą wątpliwości wyrażonych w punkcie drugim pytania prawnego jest zagadnienie, czy uprawnienie do umorzenia części kredytu mieszkaniowego, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wpłaconych premii gwarancyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.) jest przywilejem uczestnika, któremu zostało przyznane spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego, czy jest ono związane z przedmiotem zniesienia współwłasności i w związku z tym należy je uwzględnić przy szacowaniu składników majątkowych objętych zniesieniem współwłasności. Nieuwzględnienie ww. uprawnienia przy ustalaniu spłat lub dopłat może bowiem spowodować, że uczestnik, któremu przyznano spłatę lub dopłatę, nie będzie mógł dochodzić swych roszczeń od uczestnika, który skorzystał z tego uprawnienia.

E.S.S.

III CZP 60/08

„Czy ubezpieczyciel dokonując zwrotu kosztów pogrzebu, o których mowa w art. 446 § 1 k.c. w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej wynikającej z obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych ma prawo zaliczyć na poczet tych kosztów zasiłek pogrzebowy wypłacany na podstawie art. 77 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.)?”

(wniosek Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 25 kwietnia 2008 r., RU/125/08/ALD)

Podstawą wystąpienia przez Rzecznika Ubezpieczonych z wnioskiem o podjęcie uchwały w zakresie przedstawionego zagadnienia prawnego jest praktyka niektórych zakładów ubezpieczeń, które w toku postępowań likwidacyjnych prowadzonych na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów zaliczają na poczet kosztów pogrzebu, o których mowa w art. 446 § 1 k.c., równowartość zasiłku pogrzebowego wypłacanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 77 i nast. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm. – dalej: „ustawa”). Niejednolita praktyka zakładów ubezpieczeń jest spowodowana rozbieżnościami występującymi w judykaturze zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych.

Rzecznik Ubezpieczonych przedstawił orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące przedstawionego zapytania prawnego i wyodrębnił w nim dwa przeciwstawne nurty. Pierwszy, dopuszczający możliwość zaliczania zasiłku pogrzebowego na poczet zwrotu kosztów pogrzebu (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1973 r., II CR 549/73, niepubl., z dnia 25 sierpnia 1975 r., II CR 419/75, OSNC 1976, nr 7-8, poz. 169, i z dnia 3 czerwca 1980 r., II CR 148/80, OSNC 1981, nr 3, poz. 29) oraz drugi, negujący to prawo (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 1981 r., III CZP 6/81, OSNC 1981, nr 10, poz. 183 oraz wyroki z dnia 29 kwietnia 1981 r., IV CR 120/81, niepubl., z dnia 25

maja 1970 r., I CR 209/70, OSNC 1971, nr 1, poz. 13, i z dnia 31 sierpnia 1981 r., IV CR 189/81, OSNC 1982, nr 2-3, poz. 40).

W ocenie Rzecznika Ubezpieczonych, praktyka zakładów ubezpieczeń jest nieprawidłowa i stanowi rażące naruszenie interesów uprawnionych z umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Za tym poglądem przemawiają funkcje instytucji odszkodowania oraz zasada nie zaliczania w systemie prawa cywilnego świadczeń wypłaconych na podstawie przepisów należących do innych reżimów prawnych. Rzecznik podkreślił również, że inny jest cel świadczenia opartego na art. 446 § 1 k.c., tj. naprawienie powstałej szkody, a inny zasiłku pogrzebowego przyznawanego na podstawie art. 77 ustawy, tj. zaspokojenie podstawowych potrzeb socjalnych oraz dostarczenie pomocy finansowej w trudnej sytuacji życiowej. Konkludując, w obecnym stanie prawnym, przy zachowaniu aktualności linii orzecznictwa zapoczątkowanej uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 1981 r., III CZP 6/81, pomniejszenie odszkodowania przyznanego tytułem zwrotu kosztów pogrzebu na podstawie art. 446 § 1 k.c. o kwotę zasiłku pogrzebowego realizowanego na podstawie art. 77 i nast. ustawy nie jest uzasadnione.

E.S.S.

*

III CZP 61/08

„Czy w wyniku przysądzenia własności nieruchomości na rzecz jednego nabywcy wygasły dzierżawy praw w postaci dzierżawy udziałów we współwłasności nieruchomości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 31 marca 2008 r., II Ca 194/08, I. Tchórzewska, J. Terlecka, E. Żak)

Sąd Okręgowy zauważył, że ustawodawca uregulował zarówno dzierżawę rzeczy, jak i dzierżawę praw. Powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 20 września 2000 r., I CKN 729/99, niepubl.), zgodnie z którym każdy ze współwłaścicieli posiada udział, tj. rachunkowy ułamek rzeczy, istniejący jedynie w wyobraźni. Udział jest prawem, które należy wyłącznie do współwłaściciela.

Stosownie do art. 198 k.c., współwłaściciel może rozporządzać swym udziałem bez zgody pozostałych współwłaścicieli. Może zatem zawierać umowy dotyczące udziału, jeżeli nie wywierają one wpływu na całość wspólnej rzeczy lub udziały pozostałych współwłaścicieli. W tym znaczeniu współwłaściciel może także swój udział wydzierżawić. Orzeczenie to przesądziło dopuszczalność ustanowienia prawa dzierżawy na udziałach we współwłasności, ale pod warunkiem, że udział ten istniał zarówno w chwili ustanowienia prawa dzierżawy, jak i przez cały czas jej trwania.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na możliwość przyjęcia poglądu, że w wyniku przysądzenia własności nieruchomości jednej osobie dotychczasowe udziały we współwłasności tracą samodzielny byt prawny, nie oznacza to jednak, że wygasają wtedy prawa dzierżawy obciążające dotychczasowe udziały we współwłasności. Wyodrębnił także odmienne zapatrywanie, że z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości na rzecz jednego nabywcy dzierżawa udziału we współwłasności wygasa. Sytuacja dzierżawców, którzy nabyli prawa dzierżawy na podstawie umów z poprzednimi współwłaścicielami nieruchomości jest bowiem inna od tej, w której przysądzenie własności nastąpiło na rzecz kilku osób, jako współwłaścicieli. Stan prawny nieruchomości zależy wtedy od okoliczności faktycznych, a nie od koncepcji prawnej dzierżawy prawa do udziału we współwłasności. Sąd Okręgowy uznał, że w zakresie przedstawionego zagadnienia prawnego należy zastosować analogię do sytuacji obciążenia udziału we współwłasności hipoteką, co skutkuje przyjęciem, że w wyniku prawomocnego przysądzenia własności nieruchomości na rzecz jednego nabywcy dochodzi do wykreślenia dotychczasowych udziałów, a więc do wygaśnięcia przedmiotu dzierżawy.

E.S.S.

III CZP 62/08

„1) Czy zamieszczenie na fakturze VAT wystawionej przez przyjmującego zamówienie zamawiającemu adnotacji, zgodnie z którą jej podpisanie stanowi potwierdzenie właściwej jakości i kompletności zakupionego towaru i podstawę do realizacji uprawnień gwarancyjnych z tytułu zakupionych części i wykonanych usług, oznacza ukształtowanie między stronami umowy o dzieło stosunku gwarancji, do którego należy stosować *per analogiam legis* przepisy art. 577 i nast. k.c.?

2) czy pojęcie szkody rzeczywistej (*damnum emergens*) w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. obejmuje także niezaspokojone przez poszkodowanego zobowiązanie na rzecz osoby trzeciej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 7 kwietnia 2008 r., VI Ga 22/08, J. P. Naworski, Z. Krepski, J. Rusiński)

Instytucja gwarancji, uregulowana w dziale III tytułu XI księgi trzeciej k.c., łączyła się z umową o dzieło, w której przyjmujący zamówienie udzielał gwarancji, że wykona wszystkie czynności konieczne do należytego funkcjonowania dzieła. Istota gwarancji korespondowała z charakterem zobowiązania rezultatu, obciążającego przyjmującego zamówienie. W obecnym stanie prawnym nie ma żadnych przeszkód, aby strony – zgodnie z zasadą swobody kontraktowania – zamieściły w umowie o dzieło, której przedmiotem jest naprawa rzeczy wraz z wymianą jej elementów, postanowienie przewidujące, że w razie nieskutecznej naprawy przyjmujący zamówienie nieodpłatnie dokona naprawy dzieła, doprowadzając do jego należytego funkcjonowania. Nie przesądza to jednak charakteru tej klauzuli, gdyż różni się ona od gwarancji w rozumieniu art. 577 i nast. k.c. W ocenie Sądu Okręgowego, do tego rodzaju gwarancji *sui generis* należy stosować *per analogiam* przepisy o gwarancji przy sprzedaży, w tym art. 577 § 2 k.c., wskazujący, że w baku odmiennego zastrzeżenia umownego obowiązuje roczny termin gwarancji. W konkluzji Sąd Okręgowy uznał, że gwarancja ta może zostać udzielona przez przyjmującego zamówienie także przez złożenie stosownego oświadczenia na fakturze.

Zagadnienie przedstawione w punkcie drugim pytania prawnego dotyczy kwestii, czy obciążenie pasywami może stanowić kategorię szkody. Problem ten

nie jest jednolicie ujmowany w doktrynie, ustawodawca nie wprowadził bowiem kodeksowej definicji szkody pozostawiając to pojęcie niejednoznacznemu rozumieniu potocznemu. Z tego względu w doktrynie można wyodrębnić trzy poglądy. Pierwszy, przyjmujący, że powstanie pasywów – niezależnie od wymagalności roszczenia – zawsze oznacza doznanie szkody i obowiązek jej naprawienia. Drugi, wskazujący, że za pasywa można uznać szkodę, gdy roszczenie osoby trzeciej jest wymagalne, a nawet stwierdzone prawomocnym wyrokiem. Trzecie zapatrywanie przyznaje poszkodowanemu roszczenie tylko w takim zakresie, w jakim faktycznie zaspokoił swego wierzyciela. Za ostatnim poglądem przemawia określenie przez ustawodawcę w art. 361 § 2 k.c. szkody mianem „strat”, które w języku prawnym są rozumiane jako „straty rzeczywiste”. Poza tym uznanie skuteczności roszczenia w sytuacji, w której nie doszło jeszcze do wykonania zobowiązania na rzecz osoby trzeciej mogłoby prowadzić do wynagrodzenia przez poszkodowanego szkody abstrakcyjnej, gdyż wierzyciel może nie dochodzić przysługującej mu wierzytelności.

E.S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Rozwiązanie przez strony umowy wzajemnej z mocą wsteczną powoduje, że to co sobie świadczyły podlega zwrotowi stosownie do art. 494 k.c., jeżeli strony nie postanowiły inaczej.

Kwota wręczona kontrahentowi po zawarciu umowy nie może być uznana za uiszczoną tytułem zadatku.

(wyrok z dnia 7 października 1999 r., I CKN 262/98, K. Zawada, Z. Świeboda, M. Wysocka, OSNC 2000, nr 4, poz. 71; BSN 2000, nr 2, s. 9; Prok. i Pr. 2000, nr 7-8, s. 31)

Glosa

Janusza Molisa, Prawo Spółek 2008, nr 4, s. 53

Glosa jest częściowo krytyczna. Glosator odniósł się krytycznie do przyjętych w orzeczeniu skutków prawnych umowy rozwiązującej, natomiast zaaprobował, choć z poważnymi zastrzeżeniami, rozstrzygnięcie w przedmiocie zadatku.

Wskazał, że zastosowanie art. 494 k.c. było nieprawidłowe, brak bowiem podstaw do stosowania tego przepisu w drodze analogii, skoro odnosi się do odstąpienia od umowy, czyli czynności prawnej jednostronnej, a taką czynnością nie jest umowa rozwiązująca. Sięgnięcie do tego przepisu powinno zatem nastąpić w ostatniej kolejności, po rozważeniu dopuszczalności stosowania innych konstrukcji, w szczególności art. 506 k.c. Zdaniem glosatora, w sprawie zachodzą podstawy do zastosowania tego właśnie przepisu. Strony zawarły umowę rozwiązującą, która uzyskała postać normatywnie typową, tzn. nowacji polegającej na umorzeniu istniejącego zobowiązania do wykonania dzieła i powstaniu zobowiązania do zwrotu uiszczonych zaliczek. Takiej interpretacji nie sprzeciwia się przyjmowana w doktrynie skuteczność odnowienia *ex nunc*, gdyż strony mogą postanowić inaczej.

Odnosząc się do problematyki zadatku, glosator wskazał, że art. 394 k.c. jest dyspozytywny, z wyjątkiem konieczności zachowania realnego charakteru zadatku. Nie ma natomiast żadnych funkcjonalnych racji, aby z góry wyłączyć możliwość uznania za zadatek kwot uiszczonych w innym momencie niż zawarcie umowy. Taki pogląd dominował już na płaszczyźnie zbliżonej regulacji kodeksu zobowiązań. Możliwość przyjęcia rozwiązania odmiennego niż w art.394 k.c. jest uzależniona jedynie od ustalenia, że taka była wola stron. Ten ostatni motyw nie wystąpił jednak w rozważanej sprawie.

Do omawianego orzeczenia glosę częściowo aprobowującą napisał P. Drapała (R.Pr. 2001, nr 1, s. 139), a glosę krytyczną sporządziła A. Pyrzyńska (PiP 2001, nr 10, s. 106). Uwzględnili je także W. Robaczyński i R. Wrzecieć w przeglądach orzecznictwa (PS 2002, nr 2, s. 70 oraz MoP 2007, nr 10, s. 1104).

Ł.W.

*

Jeżeli uprawniony do zachowku, dziedziczący z ustawy wespół z innymi osobami, nie otrzymał należnego mu zachowku, ma przeciwko współspadkobiercom roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

(wyrok z dnia 13 lutego 2004 r., II CK 444/02, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, K. Zawada, OSP 2007, nr 4, poz. 51; BSN 2004, nr 7, s. 9 ; NPN 2004, nr 3, s. 89)

Glosa

Agnieszki Rzeteckiej-Gil, Palestra 2008, nr 3-4, s. 253

Glosa autorki opublikowana została – w prawie niezmiennym brzmieniu – już po raz piąty. Dotychczas ukazała się drukiem na łamach Orzecznictwa Sądów Polskich 2007, nr 4, poz. 51 (omówienie w „Izbie Cywilnej” 2007, nr 5, s. 43), Jurysty 2007, nr 5, s. 31 (omówienie w „Izbie Cywilnej” 2007, nr 6, s. 34), Monitora Prawniczego 2007, nr 14, s. 807 (omówienie w „Izbie Cywilnej” 2007, nr 9, s. 50) oraz Gdańskich Studiów Prawniczych 2007, nr 2, poz. 9 (omówienie w „Izbie Cywilnej” 2007, nr 10, s. 32). Publikacja tej glosy w kilku periodykach świadczy o upadku

obyczajów w dziedzinie publicystyki prawniczej oraz wyjątkowej pobłażliwości zespołów redakcyjnych tych periodyków.

J.G.

Glosa

Pawła Księżaka, Monitor Prawniczy 2008, nr 6, s. 321

Glosa ma charakter aprobujący i jest polemiką z krytyczną glosą A. Rzeteckiej-Gil. Autor uznał za błędny pogląd autorki, która oparła swój wywód na analizie językowej art. 991 k.c., wskazując, że użycie w tym przepisie stwierdzenia, iż do zachowku uprawnieni są ci, którzy „byliby powołani do spadku”, wyklucza z kręgu uprawnionych osoby, które „są powołane do spadku”. Pogląd ten jest sprzeczny z sensem instytucji zachowku i z literalną wykładnią przepisów kodeksu cywilnego. Zdaniem autora, ustawodawca użył trybu przypuszczającego w celu określenia, że zachowek nie przysługuje zawsze zstępnym lub rodzicom, lecz tylko wtedy, gdy osoby te dziedziczyłyby z ustawy w danej konkretnej sytuacji. Przykładowo oznacza to, że jeśli spadkodawca pozostawił zstępnym, to jego rodzice nie są uprawnieni do zachowku, gdyż dziedziczą z ustawy dopiero w drugiej grupie spadkobierców.

Glosator wskazał, że sensem instytucji zachowku jest to, by określone osoby otrzymały określoną część majątku spadkodawcy, przy czym uprawniony nie może otrzymać mniej niż określa to ustawa. Niemożliwy jest do zaakceptowania pogląd o nieuwzględnianiu darowizn przy obliczaniu zachowku, czyniłoby to bowiem ochronę osób uprawnionych iluzoryczną wtedy, gdy spadkodawca, zamiast sporządzać testament, przed śmiercią rozporządził bezpłatnie całym majątkiem na rzecz tego, kogo chciałby faktycznie powołać do spadku.

R.N.

Wymaganie nowości nie jest niezbędną cechą twórczości jako przejawu intelektualnej działalności człowieka. Utworem w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.) może być kompilacja wykorzystująca dane powszechnie dostępne pod warunkiem, że ich wybór, segregacja i sposób przedstawienia ma znamiona oryginalności.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 281/05, T. Wiśniewski, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, OSNC 2006, nr 11, poz. 186; BSN 2006, nr 5, s. 11; Wok. 2006, nr 7-8, s. 17 ; R.Pr. 2006, nr 6, s. 116)

Glosa

Macieja Barczewskiego, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 4

Glosa ma charakter aprobujący. Autor wyraził aprobatę dla tezy i omówił rozwój linii orzecznictwa kontynuowanej w komentowanej uchwale. Podzielił argument Sądu Najwyższego, że utworem może być kompilacja wykorzystująca dane powszechnie dostępne, pod warunkiem jednak, że ich wybór, segregacja lub sposób przetworzenia nosi znamiona oryginalności. Podkreślił następnie, że indywidualny charakter utworu nie wymaga stwierdzenia, iż utwór zawiera określone twórcze wartości, lecz wychwycenia w nim charakterystycznych cech dla twórczości konkretnej osoby. Przywołując poglądy orzecznictwa, autor wskazał, że nie można generalnie oznaczyć minimum indywidualności, które stanowiłoby wartość progową dla uzyskania ochrony w prawie autorskim i pozwalałaby w sposób dostatecznie bezpieczny rozróżniać wytwory intelektualne zdatne i niezdatne do ochrony. Stwierdził, że w wielu wypadkach stwierdzenie istnienia indywidualności jest w istocie niemożliwe do ustalenia, gdyż często opiera się na intuicyjnym przekonaniu. Z tego względu wymóg indywidualizmu zastępowany jest łatwiejszym do badania kryterium nowości podmiotowej.

M.P.

Dokonanie przez ubezpieczającego cesji wierzytelności wynikającej z umowy ubezpieczenia nie prowadzi do nabycia tej wierzytelności, jeżeli nie doszło do zdarzenia objętego ryzykiem ubezpieczeniowym.

(wyrok z dnia 15 lutego 2006 r., IV CSK 71/05, T. Bielska - Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, OSP 2008, nr 4, poz. 42)

Glosa

Jarosław Kuropatwiński, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 4, poz.42

Glosator zauważył, że komentowane orzeczenie dotyczy ciekawego zagadnienia kolizji przelewu wierzytelności przyszłej z późniejszą zmianą podmiotową w stosunku prawnym, z którego miała powstać cedowana wierzytelność. Jeśli bowiem zmiana podmiotowa w stosunku prawnym, z którego ma powstać przelana uprzednio wierzytelność, występuje przed powstaniem tej wierzytelności, rozstrzygnięcia wymaga kolizja między tymi dwoma rozporządzeniami. Zdaniem autora, stanowisko zaprezentowane w glosowanym orzeczeniu przez Sąd Najwyższy jest kontrowersyjne i zbyt wiele miejsca w uzasadnieniu wyroku poświęcono zagadnieniom niebudzącym większych sporów, kluczowa zaś dla rozstrzygnięcia tej sprawy kwestia kolizji rozporządzenia wierzytelnością przyszłą z późniejszym wstąpieniem osoby trzeciej w stosunek ubezpieczenia została potraktowana dość lakonicznie.

Autor poświęcił wiele miejsca omówieniu konstrukcji jurystycznej art. 823 § 1 zdanie pierwsze k.c., który przewiduje *ex lege* przejście praw i obowiązków wynikających z umowy ubezpieczenia na nabywcę ubezpieczonej nieruchomości. W jego ocenie, skutek w postaci zmiany strony stosunku prawnego (zmiany podmiotu praw i obowiązków) należy zaliczyć do kategorii rozporządzeń. Z tego względu wskazał na konieczność odróżnienia pojęcia czynności rozporządzającej i samego rozporządzenia. W ocenie autora, konstrukcja art. 823 § 1 zdanie pierwsze k.c. zakłada właśnie rozporządzenie wszystkimi prawami ubezpieczonego i rozporządzenie to jest ustawowym następstwem zmiany właściciela nieruchomości objętej ubezpieczeniem, dokonywanej najczęściej w drodze innej rodzajowo czynności prawnej. Wbrew zdaniu wyrażonemu przez Sąd Najwyższy,

uznał więc, że w stanie faktycznym sprawy zachodził przypadek kolizji dwóch wzajemnie sprzecznych rozporządzeń.

Komentator zauważył, że w literaturze i orzecznictwie dostrzegalna była dotąd tendencja, iż w razie kolizji dwóch wzajemnie sprzecznych rozporządzeń wierzytelnością przyszłą ochronę przyznaje się rozporządzeniu wcześniejszemu lub będącemu następstwem wcześniej dokonanej czynności prawnej rozporządzającej. Stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy uznał za odstępianie od tego dominującego poglądu. Zdaniem autora, nie jest ono trafne, gdyż w chwili powstania wierzytelności cedent nie jest już stroną stosunku prawnego, z którego miała powstać przelana wierzytelność, a więc wcześniej dokonane rozporządzenie nie może być skuteczne. Wniosek ten wypływa z przyjęcia przez autora, że wierzytelność przyszła z umowy ubezpieczenia przed zaistnieniem wypadku ubezpieczeniowego może być zaliczona do kategorii praw podmiotowych tymczasowych (*sui generis* praw podmiotowych) o charakterze majątkowym, towarzyszy jej bowiem stan związania, który stanowi kryterium pozwalające wyróżnić spośród ekspektatyw te, które stanowią zarazem prawa podmiotowe. W związku z tym w jego ocenie nabywca ubezpieczonej nieruchomości na podstawie art. 823 § 1 zd. 1 k.c. wstępuje w stosunek ubezpieczenia w takim zakresie, w jakim stosunek ten istniał w chwili przeniesienia własności nieruchomości, co jest zgodne z zasadą *nemo plus iuris*.

W zakończeniu autor wskazał, że zastrzeżenia budzi także ta część uzasadnienia wyroku poświęcona ogólnym rozważaniom dotyczącym przelewu wierzytelności przyszłych. W ocenie autora, zasada *nemo plus iuris* nie decyduje, jak wynika to z uzasadnienia orzeczenia, o ważności zaciągniętego zobowiązania, to więc, że można zobowiązać się do zbycia wierzytelności przyszłej, nie oznacza dopuszczalności rozporządzenia tą wierzytelnością przed jej powstaniem.

P.R.

Zrzeczenie się przez osobę fizyczną prawa użytkowania wieczystego powoduje wygaśnięcie tego prawa.

(uchwała z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, A. Górski, Z. Kwaśniewski, K. Pietrzykowski, OSNC 2007, nr 3, poz. 39; BSN 2006, nr 5, s. 7; Wok. 2006, nr 7-8, s. 16; Prok.i Pr. 2006, nr 12, s. 35 ; NPN 2006, nr 3, s. 63; R.Pr. 2007, nr 2, s. 117; Rej. 2006, nr 6, s. 186)

Glosa

Małgorzaty Żelewskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 7

Glosa ma charakter częściowo krytyczny. Autorka zaaprobowała pogląd wyrażony w sentencji uchwały. Wskazała, że zastosowanie do zrzeczenia się użytkowania wieczystego w drodze analogii art. 246 k.c. powoduje, iż zgodnie z art. 241 k.c., wygasają także obciążenia z nim związane. Podkreśliła następnie, że w praktyce oznacza to niepewną sytuację wierzycieli hipotecznych, których zgoda na zrzeczenie się prawa użytkowania nie jest wymagana. Glosatorka przytoczyła poglądy doktryny, orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego oraz nawiązała do projektu rządowej nowelizacji kodeksu cywilnego przewidującego konieczność uzyskania zgody wierzyciela hipotecznego na zrzeczenie się prawa użytkowania przez dłużnika. W konkluzji wyraziła pogląd, że uchwała Sądu Najwyższego narusza interes osób trzecich, których prawa rzeczowe ograniczone obciążały użytkowanie wieczyste, którego użytkownik się zrzekł.

M.P.

Przewidziany w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603) obowiązek zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie obciąża uprawnionego do uzyskania bonifikaty nabywcę nieruchomości, który uiścił cenę uwzględniającą udzieloną bonifikatę.

(wyrok z dnia 25 października 2006 r., III CSK 145/06, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSP 2008, nr 4, poz. 41)

Glosa

Filipa Rakiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 4, poz. 41

Glosa ma charakter aprobujący. Autor zgodził się z poglądem, iż istnieje potrzeba ścisłej, językowej wykładni art. 68 ust. 2 u.g.n.

Wątpliwości komentatora wzbudziły natomiast wnioski zawarte w uzasadnieniu wyroku. Glosator nie zaaprobował stanowiska, według którego osoba, która nabyła w drodze dziedziczenia po zmarłym „pierwotnym” nabywcy nieruchomości, a następnie nieruchomość tę zbyła jeszcze przed upływem pięciu lat od dnia jej nabycia przez spadkodawcę, zobowiązana jest do zwrotu bonifikaty udzielonej jej poprzednikowi prawnemu. Według autora, nie można się zgodzić z poglądem, że w takim wypadku „występuje sukcesja uniwersalna” i wiążące się z nią „normatywne reguły określające porządek i skutki dziedziczenia”.

Dalsza część opracowania poświęcona jest rozważaniom nad cywilnoprawnym oraz administracyjnoprawnym charakterem wspomnianego obowiązku, co skutkowałoby jego dziedzicznością lub niedziedzicznością.

Sąd Najwyższy, według autora, kategorycznie wyłącza zastosowanie analizowanego obowiązku w odniesieniu do „dalszych” nabywców nieruchomości w sferze obrotu *inter vivos*, uzasadniając go w istocie rzeczy okolicznościami, które w ramach następstwa prawnego *mortis causa* wywołują skutki określone w art. 922 § 2 k.c. Komentator nie znalazł powodów, dla których sytuacja prawna tej samej kategorii podmiotów, tj. „dalszych” następców prawnych, będących osobami bliskimi ich poprzednika w prawie (najczęściej bowiem spadkobiercami są osoby bliskie zmarłego, wymienione w art. 4 pkt 13 u.g.n.), miałyby być różnicowana tylko ze względu na sposób wejścia w prawo własności nieruchomości

i wiążący się z jednym z nich (tj. z dziedziczeniem) rzekomym brakiem w postanowieniach u.g.n. „podstaw do wnioskowania o niedziedziczności” analizowanego obowiązku.

Na zakończenie autor omówił nowelizację ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie art. 68. Stwierdził, że wątpliwości związane z wpływem śmierci „pierwotnego” nabywcy nieruchomości na obowiązek wynikający ze wspomnianego przepisu pozostają nadal aktualne.

M.M.

*

Postanowienie umowy najmu zawartej na czas określony przewidujące możliwość wypowiedzenia tej umowy z „ważnych przyczyn” mieści się w hipotezie art. 673 § 3 k.c.

(uchwała z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 92/06, J. Gudowski, J. Górski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2007, nr 7-8, poz. 102; BSN 2006, nr 11, s. 12; Wok.2006, nr 12, s. 12; Prok. i Pr. 2007, nr 11, s. 40)

Glosa

Jarosiawa Antoniuka, Monitor Prawniczy 2008, nr 6, s 325

Autor nie podzielił poglądu wyrażonego w glosowanej uchwale. Jego zdaniem, wykładnia dopuszczająca ogólne określenie „ważne przyczyny” jako klauzulę będącą podstawą wypowiedzenia zawartej na czas nieokreślony umowy najmu pozostaje w sprzeczności z brzmieniem art. 673 § 3 k.c. Sformułowanie to wskazuje jedynie na cechę przyczyn leżących u podstaw wypowiedzenia umowy, tj. ich „ważność”, a nie spełnia wymogu określenia w umowie najmu „wypadku” rozumianego jako zdarzenie, z którym należy wiązać uprawnienie strony do wypowiedzenia tej umowy. Glosator odwołał się do poglądów doktryny i orzecznictwa, które legło u podstaw regulacji art. 673 § 3 k.c. i których analiza, jego zdaniem, prowadzi od wniosku, że wypowiedzenie umowy najmu zawartej na czas nieokreślony dopuszczalne jest jedynie w ściśle określonych wypadkach. Odwołując się do całości

uregulowań kodeksu cywilnego należy zauważyć, że ilekroć ustawodawca odwołuje się do ważnych przyczyn jako podstawy rozwiązania stosunku prawnego, tylekroć używa właśnie tego sformułowania (art. 869 § 2 i art. 874 § 1 k.c. oraz art. 30 § 2 k.s.h.). Formułując art. 673 § 3, ustawodawca posłużył się zwrotem „wypadków określonym w umowie”, co oznacza, że jego celem była wzmożona ochrona najmu zawartego na czas określony przejawiająca się w ograniczeniu możliwości jego wypowiedzenia do ściśle, kazuistycznie określonych w umowie wypadków.

R.N.

*

Naruszenie przez biegłego rewidenta zasad wykonywania tego zawodu, określonych ustawowo oraz w tzw. normach deontologicznych może być – w okolicznościach sprawy – uznane za czyn niedozwolony (ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. Nr 121, poz. 591 ze zm. oraz ustawa z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, Dz.U. Nr 121, poz. 592 ze zm.).

(wyrok z dnia 1 grudnia 2006 r., I CSK 315/06, G. Bieniek, S. Dąbrowski, K. Zawada, OSNC 2007, nr 11, s. 169; BSN 2007, nr 3, s. 13; Pr. Bank. 2007, nr 11, s. 23 ; R.Pr. 2007, nr 6, s. 125)

Przypisanie osobie prawnej odpowiedzialności na podstawie 416 k.c. wymaga wykazania spełnienia przesłanki tej odpowiedzialności, a w szczególności winy organu osoby prawnej.

(wyrok z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 304/07, G. Bieniek, J. Górowski, M. Bączyk, niepubl.)

Omówienie

Wojciecha Jaworskiego, Rzeczpospolita z dnia 8 kwietnia 2008, s. C6

W stanie faktycznym sprawy spółka z o.o. zawarła umowę z KPMG A., sp. z o.o. (KPMG) o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego za 1998 r. KPMG była biegłym rewidentem i stwierdziła, że sprawozdanie finansowe spółki zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa i zasadami rachunkowości. Opinia oraz raport biegłego rewidenta nie zawierały żadnych zastrzeżeń co do rzetelności sprawozdania finansowego. W 2000 r. urząd kontroli skarbowej zakwestionował stosowaną przez spółkę zerową stawkę VAT dla tzw. prowizji międzynarodowej, uznając, że dla tego rodzaju usług obowiązuje podstawowa 22% stawka. Urząd wydał decyzję określającą wysokość zaległego podatku, odsetek za zwłokę oraz dodatkowego zobowiązania podatkowego. Spółka nie zaskarżyła decyzji i uiściła wszelkie należności z niej wynikające, wniosła natomiast pozew przeciwko KPMG o zasądzenie odszkodowania za wadliwą usługę, opierając swoje roszczenia na podstawie deliktowej.

W komentowanych orzeczeniach, wydanych w tej samej sprawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że do powstania odpowiedzialności deliktowej nie wystarcza fakt, iż wadliwa usługa, np. raport biegłego rewidenta, został podpisany przez członka zarządu umocowanego do samodzielnej reprezentacji spółki. Sąd Najwyższy uznał, że konieczne jest wykazanie, kto rzeczywiście wykonał usługę, aby danej osobie prawnej można było przypisać odpowiedzialność deliktową. W ocenie komentatora, oznacza to odstępianie od stosowania w takich sytuacjach art. 416 k.c.

W wyroku z 2007 r. Sąd Najwyższy podtrzymał stanowisko, że co do zasady biegły rewident będący osobą prawną może ponosić odpowiedzialność deliktową. Zdarzeniem wywołującym szkodę było zawinione zaniechanie zbadania przez pozwanego stosowanej przez spółkę stawki VAT. W ustalonych okolicznościach zaniechania i jego skutków nie można przypisać członkowi zarządu KPMG, który podpisał raport i opinię. Wątpliwości budzi drugi podpis z pieczętką „biegły rewident”.

Komentator nie zgodził się z tym stanowiskiem Sądu Najwyższego. Stwierdził, że pozwanym był biegły rewident, który przeprowadził badanie i sporządził opinię, a KPMG nigdy nie kwestionowała, iż była autorem opinii i raportu oraz że zostały one podpisane zgodnie z zasadami reprezentacji, a także dodatkowo przez osobę używającą pieczętki „biegły rewident”. Ten dodatkowy podpis nie może uzasadniać

przyjęcia, że zaniechanie badania stawki VAT i jego skutki nie obciążają KPMG, a ewentualnie osobę, która użyła pieczętki „biegły rewident”. Autor przypomniał, że zgodnie z art. 416 k.c. dla ustalenia odpowiedzialności osoby prawnej wystarczy, iż szkoda wyrządzona została przez i z winy jej organu statutowego. W tej sprawie w imieniu biegłego rewidenta działał zarząd, który powinien wrywkowo sprawdzić prawidłowość stosowania przez spółkę stawki VAT. Zarząd zaniechał tej czynności, istnieją zatem – w ocenie komentatora – podstawy, aby przypisać winę zarządowi i w konsekwencji orzec o odpowiedzialności biegłego rewidenta (art. 416 k.c.).

Zdaniem autora, stanowisko Sądu Najwyższego podważa powszechnie przyjętą na rynku zasadę, zgodnie z którą za wszelkie wady świadczonej usługi, zarówno w reżimie kontraktowym, jak i deliktowym, odpowiada osoba prawna świadcząca usługę. Podniósł, że jeżeli pogląd Sądu Najwyższego zostanie utrwalony, to dla ustalenia odpowiedzialności deliktowej konieczne będzie przeprowadzenie skrupulatnego dochodzenia, kto rzeczywiście świadczył usługę w ramach danej osoby prawnej.

Wyrok z dnia 1 grudnia 2006 r., I CSK 315/06, został opatrzony przez Annę Machurę glosą aprobującą (Dor. Podat. 2007, nr 4, s. 37) oraz przez Jacka Jastrzębskiego glosą krytyczną (Glosa 2007, nr 2, s. 45).

E.S.

*

Zgoda pokrzywdzonego wyłącza bezprawność zachowania się sprawcy naruszenia dobra osobistego. Jest aktem woli stanowiącym wyraz świadomości uprawnionego co do przysługującego mu prawa wypowiedzenia się oraz zamiaru zmanifestowania na zewnątrz skorzystania z tego prawa. Nie musi się wyrażać przez zachowania dosłowne, może być dorozumiana w tym również przez brak sprzeciwu.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2006 r., II CSK 280/06, H. Ciepła, M. Grzelka, G. Misiurek, niepubl.)

Glosa

Pawła Daniluka, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 11

Glosa ma charakter krytyczny. Autor wskazał, że posługiwanie się przez Sąd Najwyższy terminem „zgoda pokrzywdzonego” na określenie okoliczności wyłączających winę nie jest trafne. Posiłkując się poglądami doktryny, stwierdził, że dla oznaczenia podmiotu wyrażającego zgodę lub udzielającego zezwolenia na naruszenie swoich dóbr prawnych należałoby stosować termin „dysponent” lub „uprawniony”.

Autor zakwestionował następnie jako nieprecyzyjny pogląd wyrażony w tezie komentowanego orzeczenia, wskazując, że zgoda uprawnionego nie wyłącza bezprawności naruszenia wszelkich dóbr osobistych, uchyla ona bowiem bezprawność naruszenia tylko w takim zakresie, w jakim uprawniony może tymi dobrami swobodnie dysponować. Przedmiotem dyspozycji nie może być np. życie człowieka, co znajduje uzasadnienie przede wszystkim w art. 150 k.k., kryminalizującym tzw. zabójstwo eutanatyczne.

W dalszej części opracowania komentator zakwestionował pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym „bezczyńność uprawnionego może być poczytywana za jego zgodę”. Podkreślił, że warunkiem prawidłowego udzielenia zezwolenia przez uprawnionego jest jego wyrażenie na zewnątrz, nie jest przy tym istotne – w ocenie autora – czy nastąpiło to w sposób wyraźny czy dorozumiany. W konkluzji autor uznał, że sam brak sprzeciwu stanowi akt wewnętrzny i nie ma doniosłości prawnej. Ponieważ zgoda uprawnionego, jako okoliczność wyłączająca bezprawność, powinna wskazywać dobro prawne, co do którego jest wyrażana, a także zakres i sposób naruszenia owego dobra, nie można przyjmować, że warunki te spełnia brak sprzeciwu.

M.P.

Sprawca wypadku komunikacyjnego, od którego zasądzono nawiązkę na podstawie art. 46 § 2 i art. 48 k.k., nie może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu nawiązki zapłaconej pokrzywdzonemu.

(uchwała z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06, Z. Strus, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2007, nr 10, poz. 151; BSN 2006, nr 12, s. 11; R.Pr. 2007, nr 5, s. 119)

Glosa

Joanny Misztal-Koneckiej i Janusza Koneckiego, Monitor Prawniczy 2008, nr 7, s. 380

Autorzy zaznaczyli, że uwagi przedstawione w glosie skierowane są nie tyle do komentowanej uchwały Sądu Najwyższego, co przedstawiają niespójność systemu prawnego na styku prawa cywilnego i regulacji prawnokanych.

Wątpliwości wynikają z faktu, że przy obciążeniu sprawcy wypadku drogowego obowiązkiem naprawienia wyrządzonej szkody nie można pozbawić go – jako ubezpieczonego – należytej ochrony ubezpieczeniowej. Pokrzywdzony dysponuje możliwością wyboru tego, do kogo skieruje żądanie naprawienia szkody. Na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych może skierować roszczenie do posiadacza pojazdu i (lub) do zakładu ubezpieczeń. Na gruncie procesu cywilnego w sprawie o naprawienie szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego nie występuje współuczestnictwo konieczne między zakładem ubezpieczeń a posiadaczem pojazdu mechanicznego. Glosatorzy zwracają jednak uwagę, że na podstawie art. 20 ust. 2 ww. ustawy w postępowaniu sądowym o naprawienie szkody objętej ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej niezbędne jest przypozwanie zakładu ubezpieczeń. Autorzy zauważają, że choć regulacja ta odnosi się do postępowania sądowego, bez ograniczenia do postępowania cywilnego, to przepisy kodeksu postępowania karnego nie dopuszczają instytucji interwencji ubocznej, co uniemożliwia osobie ubezpieczonej

skorzystanie z gwarancji, jaką daje ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej zarówno w wypadku wniosku z art. 46 k.k., jak i powództwa adhezyjnego. W konsekwencji ubezpieczony pozbawiony jest możliwości żądania, aby odszkodowanie zostało zapłacone przez ubezpieczyciela oraz aktywnego udziału zakładu ubezpieczeń w procesie.

Zdaniem glosatorów, pogląd wyrażony w głosowanej uchwale stawia zakłady ubezpieczeń w uprzywilejowanej pozycji w sytuacji, w której zakład taki powstrzymuje się z wypłatą odszkodowania do momentu wydania w procesie karnym wyroku skazującego, w którym ubezpieczony będzie obciążony naprawieniem szkody na zasadzie art. 46 k.k. Jest to sprzeczne z ideą ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, które ma chronić ubezpieczonego przed koniecznością ponoszenia ciężaru naprawy szkody. Zasadą jest, że to ubezpieczyciel ponosi ostatecznie koszty wypłaconego odszkodowania, chyba że zachodzą ściśle określone sytuacje związane z popełnionymi przez kierującego pojazdem mechanicznym rażącymi naruszeniami zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

R.N.

*

Wydawca i redaktor naczelny dziennika nie mają obowiązku publikowania ogłoszeń i reklam. Gdy odmowa ma charakter dyskryminujący powinna być uzasadniona przesłanką sprzeczności opublikowania ogłoszenia lub reklamy z linią programową pisma bądź charakterem publikacji (art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

(wyrok z dnia 18 stycznia 2007 r., I CSK 376/06, J. Frąckowiak, H. Pietrzkowski, G. Misiurek, OSP 2008, nr 4, poz. 44; Glosa 2007, nr 4, s. 78)

Glosa

Izabeli Dobosz, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 4, poz. 44

Glosa ma charakter aprobujący, jednakże autorka przedstawiła kilka uwag krytycznych dotyczących tezy, jak i uzasadnienia wyroku.

Według komentatorki, nie można rozpatrywać art. 36 ust. 4 Prawa prasowego w oderwaniu od art. 36 ust. 1 tej ustawy. Przepis ten stanowi, że „prasa ma prawo zamieszczać odpłatnie ogłoszenia i reklamy”. Zdaniem Sądu Najwyższego, wykładnia literalna tego przepisu prowadzi do wniosku, że „prasa ma obowiązek publikacji ogłoszeń i reklam”, za czym opowiada się podobno większość doktryny. W przeciwnym razie należałoby przyjąć, iż art. 36 ust. 4 Prawa prasowego stanowiłby *superfluum* ustawowe. Zdaniem autorki, nie można z uprawnienia prasy wyprowadzać jakiegokolwiek obowiązku publikacji prywatnych ogłoszeń i reklam. Obowiązek taki, stanowiący jedno z istotnych ograniczeń wolności prasy, dotyczy wyłącznie komunikatów i ogłoszeń urzędowych (art. 34-35 Prawa prasowego).

Glosatorka polemizowała również z poglądem zawartym w samej tezie. Stwierdziła, powołując się na art. 1 Prawa prasowego, że rolą prasy jest „korzystanie z wolności wypowiedzi i urzeczywistnianie prawa obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej”. To pociąga za sobą uprawnienie do samodzielnego kształtowania przez dziennikarzy przekazywanych treści, wolnego od jakichkolwiek nacisków i ingerencji.

Autorka w pełni poparła stanowisko Sądu Najwyższego odnoszące się do konstytucyjnie chronionej wolności prasy. Co więcej, postulowała aby art. 36 Prawa prasowego poddać ocenie przez Trybunał Konstytucyjny, gdyż pozostaje on w sprzeczności z art. 14 Konstytucji.

Komentatorka uznała również, że realizacja wolności prasy nie może być uznawana za postępowanie kogokolwiek dyskryminujące, a na zakończenie stwierdziła, iż obowiązujące Prawo prasowe jest przestarzałe i nieadekwatne do współczesnych realiów.

Omawiane orzeczenie opatrzył głosem także Grzegorz J. Pacek (Glosa 2007, nr 4, s. 78).

M.M.

Remitent, który po udzieleniu indosu pełnomocniczego stał się posiadaczem weksła, jest uprawniony do dochodzenia praw z weksła, choćby nie przekreślił swojego indosu.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 19/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski, BSN 2007, nr 4, s. 12; Prok.i Pr. 2008, nr 2, s. 39 ; Rej. 2007, nr 5, s. 172; NPN 2007, nr 2, s. 70)

Glosa

Marcina Glicza, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 5

Glosa ma charakter aprobujący. Autor omówił konstrukcję indosu pełnomocniczego i wskazał, że ze względu na jego charakter, który stanowi szczególnego rodzaju pełnomocnictwo, indosatariusz pełnomocniczy nigdy nie nabywa własnego prawa na wekslu, a jedynie uprawnienia do wykonywania go w imieniu i na rzecz indosanta. Zaakcentował również, że indos pełnomocniczy nie narusza legitymacji formalnej indosanta, lecz przez fakt, iż indosant traci posiadanie weksła, nie może dochodzić uprawnień, które mu formalnie przysługują. Autor zgodził się zatem z poglądem Sądu Najwyższego, że indosant jako mocodawca nie traci formalnej legitymacji wekslowej w wyniku umieszczenia na wekslu indosu pełnomocniczego, a wierzycielem wekslowym pozostaje indosant.

W dalszej części glosy autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że odwołanie pełnomocnictwa przejawia się w tym, iż indosatariusz pełnomocniczy zwraca weksel indosantowi, przy czym indosant ma możliwość dokonania skreślenia indosu pełnomocniczego lub pozostawienia go na wekslu. W ocenie autora, przekreślenie indosu nie jest przesłanką uzyskania legitymacji formalnej przez indosanta, ponieważ samo posiadanie weksła o odpowiedniej treści ma znaczenie decydujące dla potwierdzenia legitymacji formalnej.

M.P.

Do umowy zawartej przez zarząd spółdzielni bez wymaganej do jej ważności uchwały walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej ma zastosowanie w drodze analogii art. 103 § 1 i 2 k.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 14 września 2007 r., III CZP 31/07, H. Ciepła, Pietrzykowski, E. Skowrońska-Bocian, K. Tyczka-Rote, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2008, nr 2, poz. 14; BSN 2007, nr 9, s. 7; MoP 2008, nr 2, s. 89; Rej. 2007, nr 10, s. 173; Pal. 2007, nr 11-12, s. 254; Pr.Bank. 2008, nr 1, s. 11; R.Pr. 2008, nr 1, s. 88; Rej. 2008, nr 2, s. 191)

Glosa

Jerzego Naworskiego, Monitor Prawniczy 2008, nr 8, s 432

Glosa ma charakter krytyczny. Autor szeroko omówił argumenty zawarte w uzasadnieniu głosowanej uchwały, zgłaszając własne uwagi i postulaty.

Glosator zwrócił uwagę, że w części uzasadnienia Sąd Najwyższy utożsamiał działanie zarządu spółdzielni bez wymaganej uchwały ze złożeniem oświadczenia woli w imieniu osoby prawnej w charakterze jej zarządu przez osoby w rzeczywistości niewchodzące w skład tego organu albo złożeniem w imieniu osoby prawnej oświadczenia woli przez mniejszą od wymaganej liczbę członków zarządu. Zdaniem autora, nie są to przypadki jednorodne, tak jak zróżnicowane są skutki prawne występujących wadliwości czynności prawnych. Oświadczenie woli osób niebędących członkami zarządu osoby prawnej prowadzi do nieważności tego oświadczenia. Co do skutków złożenia oświadczenia woli z naruszeniem ustawowych lub statutowych wymogów łącznej reprezentacji – zdaniem autora – zasadna jest wyrażona na gruncie spółek kapitałowych opinia, że dopiero złożenie zgodnych oświadczeń woli przez wszystkie uprawnione do łącznej reprezentacji osoby prawnej pozwala na przypisanie jej tego oświadczenia. Oświadczenia poszczególnych reprezentantów są pozbawione doniosłości prawnej.

W dalszej części opracowania autor odniósł się do zawartej w uzasadnieniu uchwały argumentacji krytykującej koncepcję bezwzględnej nieważności czynności osoby prawnej dokonanej przez jej rzekomy organ. Stwierdził, że nie można zgodzić się z zawartym tam rozumowaniem, iż koncepcja ta stoi w sprzeczności z założeniami uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1990 r., III CZP 8/90 (OSNCP 1990,

nr 10-11, poz. 124), według której teoria organów oraz regulacja art. 39 k.c. nie stoją na przeszkodzie w stosowaniu na zasadach charakterystycznych dla analogii przepisu art. 108 k.c. do czynności prawnych organu osoby prawnej „z samym sobą”. Zdaniem glosatora, dopuszczalność analogi z art. 108 k.c. do czynności prawnych „z samym sobą” nie jest równoznaczna z regułą generalnego zastosowania przepisów o pełnomocnictwie do działań podejmowanych w charakterze organu osoby prawnej.

Następnie glosator zgłosił uwagi co do zastosowanej przez Sąd Najwyższy wykładni art. 39 k.c. i jego relacji z art. 103 §1-3 k.c. Zaznaczył, że Sąd Najwyższy nie odniósł się do interpretacji art. 39 k.c. dokonanej w wyroku z dnia 12 grudnia 1998r., I CKN 22/96 (OSNC 1997, nr 6-7, poz. 75), zgodnie z którym pominięcie w art. 39 § 1 normy mówiącej, tak jak w art. 103 § 1 i 2 k.c., o możliwości potwierdzenia umowy zawartej przez „falszywy organ” było świadomym krokiem ustawodawcy, wykluczającym jej wypełnienie w drodze analogii. Autor obszernie przedstawił wykładnię gramatyczną, systemową oraz funkcjonalną art. 39 k.c. i sformułował konkluzję, że na gruncie art. 39 k.c. nie występuje luka konstrukcyjna uzasadniająca zastosowanie w drodze analogii art. 103 § 1 i 2 k.c. Zwrócił uwagę, że rozumowanie w drodze *analogiae legis* musi być postrzegane jako przypadek prawotwórstwa interpretatora, który jest akceptowany tylko przy zaistnieniu rygorystycznego warunku występowania luki konstrukcyjnej systemu prawnego. Analogia w żadnym wypadku nie powinna być stosowana w odniesieniu do tzw. luk aksjologicznych, które są jedynie lukami pozornymi. Tylko ustawa może przesądzić o tym, że czynność prawna, która nie została dokonana skutecznie przez osobę prawną, może zostać przez tą osobę potwierdzona i wywierać skutki prawne.

Autorami glosy aprobującej do powyższej uchwały są R. Kwaśnicki i P. Letolc (MoP 2008, nr 3, s. 154). Uchwałę omówiła także E. Stawicka w opracowaniu „Czy w przypadku osoby prawnej możliwa jest sanacja czynności prawnej dokonanej przez zarząd bez prawem wymaganej zgody innego organu?” (Pal. 2008, nr 1-2, s. 268).

R.N.

prawo cywilne procesowe

Powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza – od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴³ w związku z art. 365 i 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) – ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok.

(uchwała z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03, J. Gudowski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 25; BSN 2003, nr 12, s. 11; Prok. i Pr. 2004, nr 7-8, s. 37; MoP 2004, nr 18, s. 847; NPN 2004, nr 1, s. 62; R.Pr. 2005, nr 2, s. 114)

Glosa

Moniki Michalskiej, Przegląd Sądowy 2008, nr 4, s. 166

Glosowana uchwała dotyczy wzajemnych relacji dwóch instytucji – powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) oraz mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia (art. 365 k.p.c.). Autorka przedstawiła poglądy wyrażane w literaturze na ten temat, wskazując jednocześnie, że nie zostało wypracowane w tym zakresie jednolite stanowisko.

Glosatorka krytycznie odniosła się do uzasadnienia uchwały. Stwierdziła, że Sąd Najwyższy podjął rozstrzygnięcie nie rozróżniając dostatecznie dwóch pojęć, o czym świadczy treść tezy, w której powaga rzeczy osądzonej została powiązana z art. 479⁴³ i art. 365 k.p.c., oraz zawarte w uzasadnieniu stwierdzenie, iż granicami podmiotowymi powagi rzeczy osądzonej objęte są w zasadzie strony procesu, a w wypadkach w ustawie przewidzianych, także inne osoby; w wypadkach tych dochodzi do połączenia rozszerzonej prawomocności z powagą rzeczy osądzonej. W jej ocenie, pogląd ten nie ma oparcia w przepisach ustawy.

Autorka podniosła, że Sąd Najwyższy nie wyjaśnił, na czym ma polegać połączenie rozszerzonej prawomocności z powagą rzeczy osądzonej. Stwierdziła, że problem nie dotyczył w istocie wzajemnych relacji obu instytucji, niezależnie bowiem od tego, czy powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca ujmowane są jako niezależne instytucje, czy jako dwa aspekty prawomocności, zwraca się uwagę na ich odrębność. Według glosatorki, zagadnienie sprowadzało się

do wskazania skutków procesowych, jakie wywoła w ewentualnym następnym postępowaniu istnienie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienie normy indywidualno-konkretnej, której dotyczy kolejne postępowanie.

Zdaniem autorki, wytoczenie przez inny podmiot powództwa o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, które wcześniej zostało wpisane do rejestru, nie stanowi podstawy do odrzucenia pozwu, a jedynie podstawę do oddalenia powództwa, niezależnie od tego, czy pozwanym jest ten sam, czy inny przedsiębiorca. Podniosła, że podobnie jest w wypadku wytoczenia powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umowy wpisanego do rejestru przez podmiot, który był powodem w poprzednim postępowaniu przeciwko innemu pozwanemu. W opinii glosatorki, odrzucenie pozwu jest możliwe jedynie wtedy, gdy ten sam podmiot, który był stroną w pierwszym postępowaniu, wytoczył następnie powództwo o uznanie za niedozwolone tego samego postanowienia, przeciwko temu samemu przedsiębiorcy lub jego następcy prawnemu.

Uchwałę uwzględnił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2004, nr 3-4, s. 247)

E.S.

*

Sprawa o zmianę zawartego w wyroku rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej i sposobie jej wykonywania, zmierzająca do powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców i ograniczenia władzy drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 509 pkt 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 113/03, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2005, nr 5, poz. 75; BSN 2004, nr 2, s. 4; Wok. 2004, nr 3, s. 3; R.Pr. 2005, nr 3, s. 103)

Glosa

Małgorzaty Malczyk-Herdziny, Monitor Prawniczy 2008, nr 8, s. 440

Autorka wskazała, że Sąd Najwyższy w głosowanym orzeczeniu trafnie zauważył, iż o ograniczeniu władzy rodzicielskiej można mówić zawsze wtedy, gdy dochodzi do ingerencji sądu w jej wykonywanie i w wyniku tej ingerencji następuje zmiana władzy rodzicielskiej polegająca na zmniejszeniu jej zakresu. Zdaniem glosatorki, nie budzi wątpliwości, że skoro orzeczenie o władzy rodzicielskiej i sposobie jej wykonywania zawarte w wyroku orzekającym rozwód może być zmienione przez sąd opiekuńczy w trybie postępowania nieprocesowego, to o tym, czy w razie złożenia wniosku w tym przedmiocie mamy doczynienia ze sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej, decyduje treść tego wniosku. Jeśli wnioskodawca zmierza do zmniejszenia sfery uprawnień jednego bądź obojga rodziców określonej w wyroku rozwodowym, to mamy doczynienia ze sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej. W związku z tym sprawę taką zaliczyć należy do kategorii spraw o ograniczenie władzy rodzicielskiej rozpoznawanej przez sąd w składzie ławniczym, na zasadzie wyrażonej w art. 509 k.c.

Glosatorka przedstawiała także pogląd, że do tej kategorii spraw zaliczyć należy również zarządzenia wydane przez sąd opiekuńczy na podstawie art. 109 k.r.o. (jeśli dobro dziecka jest zagrożone) oraz wszystkich zarządzeń w wypadkach nagłych (art. 569 § 2 k.p.c.), jeżeli ograniczają one sferę władzy rodzicielskiej. Ustawodawca posługuje się w tych przypadkach terminem „zarządzenie”, ale ze względu na merytoryczny zakres rozstrzygnięcia, powinno ono przybrać formę postanowienia wydanego w składzie ławniczym sądu.

Uchwałę omówił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2004, nr 5-6, s. 164).

R.N.

*

Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej, opatrzonemu na podstawie art. 778¹ k.p.c. klauzulą wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, sąd nie może nadać klauzuli wykonalności w trybie art. 787 k.p.c. przeciwko jego małżonkowi.

(uchwała z dnia 12 maja 2005 r., III CZP 21/05, S. Dąbrowski, A. Górski, B. Myszka, OSNC 2006, nr 4, poz. 58; BSN 2005, nr 5, s. 6; Wok. 2005, nr 6, s. 10;

Wok. 2005, nr 9, s. 4; Prok.i Pr. 2006, nr 1, poz. 51; NPN 2005, nr 3, s. 57; Pr.Spółek 2006, nr 2, s. 58; R.Pr. 2006, nr 3, s. 114)

Glosa

Wojciecha Góreckiego, Prawo Spółek 2008, nr 4, s. 46

Glosa jest aprobująca. Glosator podkreślił, że rozstrzygnięcie jest trafne, a zastrzeżenie wywołuje tylko brak odniesienia się Sądu Najwyższego do stanu prawnego obowiązującego już w chwili wydawania uchwały.

Glosator wskazał, że argumenty przedstawione przez Sąd Najwyższy w pełni przekonują. W ówczesnym stanie prawnym możliwe było pozwanie za długi spółki jawnej zarówno małżonka – dłużnika oraz jego współmałżonka. W takiej sytuacji nie było potrzeby sięgania do art. 787 k.p.c. Jednocześnie, uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko współmałżonkowi nie mogło być podstawą do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi-dłużnikowi. Przepis art. 41 k.r.o. w poprzednim brzmieniu nie miał natomiast zastosowania w sytuacjach, w których oboje małżonkowie mieli status dłużników solidarnych. Wówczas egzekucja z majątku wspólnego małżonków odbywała się na zasadach ogólnych.

W obecnym stanie prawnym aktualny jest pogląd wykluczający możliwość nadania klauzuli wykonalności przeciwko współmałżonkowi współnika na podstawie tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce jawnej, opatrzonego na podstawie art. 778¹ k.p.c. klauzulą wykonalności przeciwko temu współnikowi. Uzyskanie przez wierzyciela spółki tytułu egzekucyjnego wobec małżonka-wspólnika nie może być podstawą prowadzenia egzekucji z całego majątku wspólnego małżonków. Zobowiązanie współnika wynika bowiem z art. 22 § 2 k.s.h., a więc nie jest zobowiązaniem wynikającym z czynności prawnej, tym samym może znaleźć zastosowanie jedynie art. 41 § 2 i § 3 k.r.o., ale nie art. 41 § 1 k.r.o. Zgoda współmałżonka na rozciągnięcie odpowiedzialności na cały majątek wspólny jest bezskuteczna. Taka sytuacja redukuje znaczenie art. 787 k.p.c. Inaczej będzie w razie udzielenia poręczenia przez małżonka-wspólnika za dług spółki jawnej, gdyż jest to zobowiązanie wynikające z umowy. Ponadto wierzyciel, dysponując tytułem wykonawczym przeciwko małżonkowi-wspólnikowi, ma możliwość zaspokojenia się, na podstawie art. 776¹§1 k.p.c., także z niektórych składników

wchodzących w skład majątku wspólnego. Wreszcie, w razie solidarnej odpowiedzialności małżonków za długi spółki jawnej, nie ma podstaw do stosowania art. 41 k.r.o., który odnosi się do sytuacji, gdy status dłużnika przysługuje tylko jednemu z małżonków.

Komentowane orzeczenie glosą aprobującą opatrzyła Anna Stępień (MoP 2006, nr 20, s. 1116), a Konrad Osajda zamieścił je w „Przeglądzie Orzecznictwa” (Glosa 2007, nr 2, s. 5).

Ł.W.

*

Jeżeli nie złożono wniosku o ogłoszenie upadłości, nie orzeka się zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, gdy postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie rocznym od dnia, w którym dłużnik był obowiązany wystąpić o upadłość, to jest od powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Termin ten nie może rozpocząć biegu przed wejściem w życie ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.).

(uchwała z dnia 22 marca 2006 r., III CZP 13/06, S. Dąbrowski, J. Górowski, M. Kocon, OSNC 2007, nr 1, poz. 8; BSN 2006, nr 3, s. 7; MoP 2006, nr 17, s. 931; MoP 2007, nr 15, s. 848; R.Pr. 2007, nr 1, s. 91)

Orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie art. 374 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) jest niezależne od tego, czy został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości.

(postanowienie z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 35/05, H. Pietrkowski, A. Górski, K. Strzelczyk, OSNC 2007, nr 1, poz. 14; BSN 2006, nr 6, s. 8; MoP 2007, nr 9, s. 511; Rej. 2006, nr 7-8, s. 222; R.Pr. 2007, nr 1, s. 91; Rej. 2007, nr 1, s. 173)

Glosa

Joanny Kruczalak-Jankowskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 6

Glosa ma charakter aprobujący. Autorka zgodziła się z poglądem Sądu Najwyższego, że wskazany w art. 377 Prawa upadłościowego i naprawczego roczny termin do wystąpienia z żądaniem zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w wypadku, gdy wniosek nie został w ogóle zgłoszony, nie biegnie od dnia ustania podstawy do ogłoszenia upadłości, lecz od dnia powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Termin ten nie może także rozpocząć biegu przed wejściem w życie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze.

W dalszej części glosy autorka podzieliła poglądy prezentowane przez Sąd Najwyższy, że zawarte w art. 377 Prawa upadłościowego i naprawczego odniesienie do „zakazu, o którym mowa w art. 373” należy rozumieć jako odwołanie się do sankcji opisanej od strony przedmiotowej i czasowej w tym przepisie. Należy więc przyjąć, że zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373 i 374, to ten sam zakaz, jednakże art. 374 wprowadza dodatkowe przesłanki warunkujące jego orzeczenie. Glosatorka zauważyła następnie, że wolą ustawodawcy nie było ograniczenie stosowania zakazu wskazanego w art. 377 Prawa upadłościowego i naprawczego wyłącznie do spraw o których mowa w art. 373, lecz również do art. 374. Podkreśliła również, że instytucja dawności zakłada na ogół przysporzenie korzyści osobie niesumiennej, a godzi w interes osoby uprawnionej.

M.P.

*

Sąd przyznaje biegłemu będącemu podatnikiem w zakresie podatku od towarów i usług wynagrodzenie bez uwzględnienia tego podatku.

(uchwała z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 127/06, Z. Strus, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2007, nr 10, poz. 150; BSN 2006, nr 12, s. 11; MoP 2007, nr 9, s. 516; Pr.Bankowe 2007, nr 10, s. 13; Rej. 2006, nr 12, s. 192; R.Pr. 2007, nr 5, s. 120)

Glosa

Radosława Skwarły, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2007, nr 4, poz. 9

Glosa ma charakter krytyczny. Komentator nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale. Omówił zasady naliczania i pobierania podatku VAT, podkreślając, że obowiązek podatkowy ciąży wyłącznie na podatniku i zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o VAT wyłącznie podatnik jest zobowiązany do zapłaty podatku. Wskazał, że żaden przepis podustawowy nie może przerzucić podatku na nabywcę towaru lub usługi; nie można tego zrobić także w drodze umownej. Glosator uznał, że ekonomicznego kosztu podatku VAT nie może ponosić biegły, który nie jest ostatecznym odbiorcą usługi.

Autor podniósł dalej, że podatek VAT nie jest wyodrębnionym składnikiem wynagrodzenia lub ceny za usługę; jest w nią tylko w kalkulowany. Zakwestionował powołanie się przez Sąd Najwyższy na brak przepisu nakazującego sądowi płacić podatek VAT od kosztów i opinii biegłego. Wskazał, że rozwiązanie przyjęte w glosowanym orzeczeniu uniemożliwia biegłemu prawidłowe naliczenie podatku VAT i rozliczenie się z urzędem skarbowym, biegły musi bowiem wykazać na fakturze kwotę należną oraz naliczyć podatek VAT, faktura zaś musi odpowiadać rzeczywistości.

W podsumowaniu komentator stwierdził, że biegłemu należy się wynagrodzenie w pełnej wysokości, przy czym nie może ono być pomniejszone o podatek VAT, jeżeli kwota brutto nie przekracza stawek ustalonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 roku w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodów z opinii biegłych w postępowaniu sądowym.

Do komentowanej uchwały glosę częściowo krytyczną napisał Tadeusz Widła (Pal. 2007, nr 5-6, s. 308).

M.P.

*

Sąd może na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. z urzędu zmienić prawomocne postanowienie komornika, którym wadliwie ustalono wysokość opłaty egzekucyjnej.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2006 r., III CZP 16/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon, BSN 2007, nr 4, s. 12; NPN 2007, nr 2, s. 66)

Glosa**Grzegorza Julke**, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2008, nr 1-2, s. 105

Autor krytycznie odniósł się do stanowiska zajętego przez Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale. Jego zdaniem, argumentacja jurydyczna sprowadzająca się do stwierdzenia, że nie można tolerować błędnych orzeczeń komorników i zasłaniać się ich prawomocnością, nie może prowadzić do poglądu, iż każde orzeczenie organu egzekucyjnego – bez względu na jego treść i skutki – może być w każdym czasie uchylone.

Glosator podkreślił m.in., że kodeks postępowania cywilnego oparty jest na zasadzie kontradiktoryjności, a z tego wynika, iż działania sądu – bez wniosku i żądania strony, która jest dysponentem postępowania – nie mogą mieć miejsca bez wyraźnego upoważnienia ustawowego. Sąd działając na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. nie może naruszać praw stron i uczestników postępowania; jeżeli zatem dla danej czynności wymagany jest wniosek strony lub uprawnionej osoby, a wniosku nie złożono, nie można polecać dokonania tej czynności, gdyż narusza to uprawnienia strony lub innych osób w egzekucji.

W ocenie komentatora, nie można także podzielić poglądu, w myśl którego przyjęcie niedopuszczalności wzruszania prawomocnych orzeczeń spowodowałoby, że art. 759 § 2 k.p.c. byłby przepisem martwym, ponieważ z reguły sąd podejmuje wiadomość o czynności komornika po upływie siedmiodniowego terminu do wniesienia skargi na czynność komornika. Niemożność wzruszenia prawomocnego orzeczenia nie oznacza niemożności podejmowania działań nadzorczych, jednakże działania takie nie mogą polegać na mechanicznym uchylaniu czynności.

S.S.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2008, NR 5

Uprawą rolną w rozumieniu art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.) jest każda uprawa prowadzona na gruncie rolnym.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 27 listopada 2007 r., III CZP 67/07, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, I. Koper, L. Walentynowicz, M. Wysocka, D. Zawistowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 54)

*

Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

(uchwała składu siedmiu sędziów – zasada prawna – z dnia 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07, T. Ereciński, K. Gonera, A. Górski, J. Gudowski (uzasadnienie), J. Iwulski, J. Kwaśniewski, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 55)

*

Opłata stosunkowa, o której mowa w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.), ulega podwyższeniu

za każdy następny zastosowany sposób egzekucji, bez względu na jego skuteczność.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 12/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon, OSNC 2008, nr 6, poz. 56)

*

Zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o udzielenie zabezpieczenia majątkowego, zawarte w piśmie rozpoczynającym postępowanie, podlega opłacie w wysokości stałej w kwocie 30 zł (art. 19 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 69 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 14/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon, OSNC 2008, nr 6, poz. 57)

*

Sąd może na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. z urzędu zmienić prawomocne postanowienie komornika, którym wadliwie ustalono wysokość opłaty egzekucyjnej.

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon, OSNC 2008, nr 6, poz. 58)

*

Od pozwu w postępowaniu upominawczym w sprawie gospodarczej, do której mają zastosowanie przepisy o postępowaniu uproszczonym, pobiera się opłatę stałą określoną w art. 28 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 138/06, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 59)

*

Remitent, który po udzieleniu indosu pełnomocniczego stał się posiadaczem weksła, jest uprawniony do dochodzenia praw z weksła, choćby nie przekreślił swojego indosu.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 19/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 60)

*

Apelacja sporządzona przez adwokata, w której zaskarżeniem objęto rozstrzygnięcia dotyczące dwóch roszczeń, a wnioskiem apelacyjnym tylko jedno z nich, podlega odrzuceniu wyłącznie w części niezawierającej wniosku apelacyjnego (art. 370¹ k.p.c.).

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 20/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 61)

*

Umowa przeniesienia własności części nieruchomości, objętej oddzielną księgą wieczystą, bez jednoczesnego podziału znajdującego się na niej budynku, jest nieważna.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 27/07, B. Myszka, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 62)

*

Na postanowienie sędziego-komisarza w przedmiocie wprowadzenia syndyka w posiadanie majątku upadłego zażalenie nie przysługuje.

(postanowienie z dnia 10 maja 2007 r., III CZP 32/07, J. Frąckowiak, K. Tyczka-Rote, H. Wrzeszcz, OSNC 2008, nr 6, poz. 63)

*

Uchylenie wyroku sądu polubownego może nastąpić wyłącznie z przyczyn wymienionych w art. 1206 k.p.c. Sąd nie może w ramach postępowania o uchylenie wyroku sądu polubownego rozpoznawać merytorycznie sporu pomiędzy stronami postępowania arbitrażowego.

(wyrok z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07, B. Myszka, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2008, nr 6, poz. 64)

*

1. Uprawnienie kupującego do żądania dostarczenia zastępczych towarów – przewidziane w art. 46 ust. 2 konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 28) – ma charakter prawa kształtującego.

2. Kupujący, który zażądał od sprzedawcy dostarczenia zastępczych towarów, nie może wstrzymać się z zapłatą ceny na podstawie art. 71 ust. 1 konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 28).

(wyrok z dnia 11 maja 2007 r., V CSK 456/06, G. Bieniek, H. Wrzeszcz, M. Romańska, OSNC 2008, nr 6, poz. 65)

*

Odstąpienie od umowy wzajemnej, w której świadczenie jednej ze stron ma charakter ciągły, wywołuje skutek *ex nunc*.

(wyrok z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 30/07, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, G. Misiurek, OSNC 2008, nr 6, poz. 66)

*

Przewidziana w art. 984 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. możliwość przejęcia nieruchomości po drugiej licytacji dotyczy także odpowiednio egzekucji ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

(postanowienie z dnia 17 maja 2007 r., III CK 9/06, I. Gromska-Szuster, I. Koper, Z. Kwaśniewski, OSNC 2008, nr 6, poz. 67)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2008 nr B

Wszystkie elementy formy przestrzennej wspólnotowego znaku towarowego wymagają łącznej ich oceny przy badaniu realizacji przez ten znak funkcji odróżniającej.

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 16/07, Z. Kwaśniewski, I. Gromska-Szuster, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 31)

*

Jeżeli powód domaga się zasądzenia określonej kwoty tytułem zwrotu pożyczki, art. 321 § 1 k.p.c. nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu powództwa na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu.

(wyrok z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, K. Zawada, M. Bączyk, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 32)

*

Pojęcie „właściwy organ”, użyte w art. 78 ust. 1, 3 i 4, art. 79 ust. 2 i 6, art. 80 ust. 1, oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) oznacza organ osoby prawnej, która jest właścicielem nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, uprawniony do podejmowania za właściciela czynności w zakresie stosunku użytkowania wieczystego.

(postanowienie z dnia 25 maja 2007 r., I CSK 30/07, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 33)

*

Nie jest dozwolone zastrzeżenie we wzorcu umownym kary umownej rażąco wygórowanej.

(wyrok z dnia 25 maja 2007 r., I CSK 484/06, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 34)

*

Przepisy międzyczasowe zawarte w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.) mają zastosowanie w drodze analogii do ustawy nowelizującej kodeks cywilny, chyba że stanowi ona inaczej.

(wyrok z dnia 25 maja 2007 r., I CSK 84/07, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 35)

*

W razie naruszenia dobra osobistego dopuszczalna jest kumulacja roszczeń określonych w art. 448 k.c.

(uchwała z dnia 19 czerwca 2007 r., III CZP 54/07, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 36)

*

Roszczenie o uchylenie uchwały o wykluczeniu z grona członków koła łowieckiego podlega rozpoznaniu na drodze sądowej (art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.).

(postanowienie z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 100/07, H. Ciepła, M. Bączyk, T. Żyżnowski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 37)

*

Zasada równości praw wynikająca z członkostwa w spółdzielni nie oznacza, że wszyscy członkowie mają takie same udziały w nadwyżce bilansowej.

(wyrok z dnia 20 czerwca 2007 r., V CSK 125/07, K. Pietrzykowski, G. Misiurek, B. Myszka, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 38)

*

1. Dla oceny dopuszczalności zbycia przedsiębiorstwa spółdzielczego podstawowe znaczenie ma okoliczność, czy po jego zbyciu spółdzielnia zachowa zdolność prowadzenia działalności gospodarczej, o której mowa w art. 1 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).

2. Spółdzielnia, która nie prowadzi przedsiębiorstwa, opierając się na osobistej pracy członków, nie jest spółdzielnią pracy.

3. Określone w art. 21 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) warunki zwrotu wpłat dotyczą wpłat na udziały nadobowiązkowe.

4. Przekształcenie spółdzielni w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z pominięciem postępowania likwidacyjnego jest niedopuszczalne.

(wyrok z dnia 20 czerwca 2007 r., V CSK 196/07, K. Pietrzykowski, G. Misiurek, B. Myszka, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 39)

*

Umowa, na której podstawie wywłaszczona nieruchomość została oddana w użytkowanie wieczyste, zawarta z naruszeniem obowiązków wynikających z art. 47 ust. 4 i art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.) nie jest z tego powodu nieważna. Jej zawarcie z naruszeniem tych przepisów może uzasadniać tylko odpowiedzialność odszkodowawczą.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 81/07, H. Wrzeszcz, I. Koper, K. Zawada, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 40)

*

Testament nie może być uznany za rzecz zależoną w rozumieniu art. 183 § 1 w związku z art. 45 k.c., uzasadniająca – na podstawie art. 186 k.c. – żądanie znaleźnego, odpowiadającego dziesiątej części wartości spadku.

(wyrok z dnia 27 czerwca 2007 r., II CSK 121/07, S. Dąbrowski, M. Bączyk, J. Górowski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 41)

*

O tym, czy nieruchomość gruntowa przeznaczona jest na działalność sportową lub działalność turystyczną w rozumieniu art. 72 ust. 4 pkt 4 i 4a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) decyduje faktyczny charakter tej działalności, a nie treść wpisów w odpowiednich rejestrach (np. w rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych).

(wyrok z dnia 27 czerwca 2007 r., II CSK 125/07, S. Dąbrowski, M. Bączyk, J. Górowski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 42)

*

Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania wymagalności świadczenia, które dłużnik ma spełnić w wykonaniu obowiązku naprawienia

szkody wyrządzonej przestępstwem (art. 72 § 2 i art. 74 k.k.), po nadaniu takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności.

(uchwała z dnia 29 czerwca 2007 r., III CZP 51/07, T. Żyznowski, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 43)

*

Miarkowanie kary umownej zastrzeżonej na wypadek zwłoki w spełnieniu całości świadczenia jest co do zasady dopuszczalne także ze względu na wykonanie przez dłużnika zobowiązania w znacznej części.

(wyrok z dnia 21 września 2007 r., V CSK 139/07, H. Wrzeszcz, K. Strzelczyk, K. Zawada, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 44)

*

Zbycie przez powoda w toku sprawy wierzytelności, dla której ochrony domaga się on uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną (art. 527 § 1 k.c.), nie powoduje utraty legitymacji czynnej.

(wyrok z dnia 4 października 2007 r., V CSK 248/07, B. Myszka, K. Pietrzykowski, Z. Strus, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 45)

*

Od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego apelację od postanowienia sądu pierwszej instancji oddalającego częściowo wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców spółki akcyjnej skarga kasacyjna jest dopuszczalna.

(postanowienie z dnia 5 października 2007 r., I CZ 106/07, J. Górski, E. Skowrońska-Bocian, L. Walentynowicz, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 46)

*

Przy ocenie dobrej wiary posiadania – w rozumieniu art. 231 § 1 k.c. – nieruchomości położonej na terenie parku narodowego nie można pominąć

celów ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.).

(wyrok z dnia 5 października 2007 r., I CSK 223/07, J. Górowski, E. Skowrońska-Bocian, L. Walentynowicz, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 47)

*

Konstrukcja kary umownej zaliczanej nie wyłącza możliwości jej miarkowania na podstawie art. 484 § 2 k.c. Kryterium oceny rażącego wygórowania takiej kary może być relacja jej wysokości do odszkodowania należnego wierzycielowi na zasadach ogólnych.

(wyrok z dnia 11 października 2007 r., IV CSK 181/07, K. Strzelczyk, M. Bączyk, M. Grzelka, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 48)

*

Wykonawca robót budowlanych, żądający od zamawiającego gwarancji zapłaty, zobowiązany jest wykazać wysokość ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia, którego zabezpieczeniu terminowej zapłaty służyć ma udzielenie tej gwarancji.

(wyrok z dnia 18 października 2007 r., III CSK 104/07, Z. Strus, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 49)

*

Ocena możliwości skorzystania ze środków dowodowych przez stronę żądającą wznowienia postępowania (art. 403 § 2 k.p.c.) w odniesieniu do Skarbu Państwa obejmuje te jednostki organizacyjne, które podejmowały czynności procesowe za Skarb Państwa w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem.

(postanowienie z dnia 18 października 2007 r., III CZ 39/07, Z. Strus, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 50)

*

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) wartość przedmiotu sporu w sprawach o wydanie nieruchomości posiadanej bez tytułu prawnego albo na podstawie tytułu innego niż najem lub dzierżawa jest określana na podstawie art. 23² k.p.c.

(postanowienie z dnia 19 października 2007 r., I CZ 117/07, E. Skowrońska-Bocian, J. Górski, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 51)

*

Badanie – na podstawie art. 105 ust. 4 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) – czy doszło do naruszenia prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, wymaga całościowego porównania wzorów z punktu widzenia osoby używającej w sposób stały przedmiotów z danej grupy i zorientowanej w stanie ich wzornictwa wynikającym z zakresu swobody twórczej oraz dokonanie oceny, czy ogólne wrażenie, jakie wywołuje na takiej osobie wzór zakwestionowany, różni się od ogólnego wrażenia wywołanego przez wzór zarejestrowany.

(wyrok z dnia 23 października 2007 r., II CSK 302/07, H. Ciepła, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 52)

*

Zawieszenie biegu terminu przedawnienia trwa do chwili wystąpienia zdarzeń określonych w art. 32 ust. 2 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR), sporządzonej w Genewie dnia 19 maja 1956 r. (Dz.U. z 1962 r. Nr 49, poz. 238 ze zm.). Stosowanie w tym zakresie przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601 ze zm.) jest wyłączone.

(wyrok z dnia 22 listopada 2007 r., III CSK 150/07, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 53)

*

Od odpowiedzialności wykonawcy robót budowlanych przewidzianej w art. 435 § 1 k.c. nie zwalnia wykazanie, że roboty te zostały wykonane zgodnie z dokumentacją projektową.

(wyrok z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 282/07, M. Sychowicz, I. Gromska-Szuster, M. Kłós, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 54)

*

Wskazanie w art. 1184 § 2 zdanie drugie k.p.c., że sąd polubowny nie jest związany przepisami o postępowaniu przed sądem, nie odnosi się do bezwzględnie obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego normujących postępowanie przed sądem polubownym.

(postanowienie z dnia 29 listopada 2007 r., III CSK 176/07, K. Zawada, I. Koper, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 55)

*

Prawomocne postanowienie sądu stwierdzające nabycie przez Skarb Państwa w drodze zasiedzenia – na podstawie art. 34 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87 zm.) – nieruchomości stanowiącej przed dniem 1 września 1939 r. własność parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, wyłącza – do czasu pozbawienia tego postanowienia mocy prawnej – możliwość uznania takiej nieruchomości za nieruchomość nabytą bez tytułu prawnego w rozumieniu art. 40 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 74, poz. 323 ze zm.).

(wyrok z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 296/07, J. Frąckowiak, T. Bielska-Sobkowicz, M. Grzelka, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 56)

*

Status osoby trzeciej w rozumieniu art. 527 § 1 k.c. może mieć spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, powstająca w wyniku podjęcia aktu założycielskiego tej spółki, będąca beneficjentem dokonanego przez dłużnika rozporządzenia w postaci wniesionego do niej aportu (art. 160 k.h.).

(wyrok z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 221/07, G. Bieniek, M. Bączyk, J. Górowski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 57)

*

Orzekając przysposobienie pełne i nakazując sporządzenie nowego aktu urodzenia, sąd nie może nakazać zmiany miejsca urodzenia przysposobionego.

(postanowienie z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 274/07, M. Wysocka, A. Górski, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 58)

*

Wybór rady nadzorczej spółki akcyjnej w drodze głosowania oddzielnymi grupami (art. 385 § 3 k.s.h.) wymaga uchwały walnego zgromadzenia podjętej z zachowaniem przewidzianego statutem *quorum*.

(wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 329/07, K. Pietrzykowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 59)

INFORMACJE

W dniu 10 kwietnia 2008 r. sędziowie Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Bronisław Czech, Tadeusz Domińczyk oraz Tadeusz Żyznowski zostali odznaczeni medalem *Bene Merentibus Iustitiae* – Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości. Medale wręczał Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa sędzia Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski w obecności członków Rady oraz Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Lecha Gardockiego i Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego Janusza Trzecińskiego.

To szczególne odznaczenie zostało przyznane po raz pierwszy. Krajowa Rada Sądownictwa jako konstytucyjny organ państwa stojący na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów wprowadziła zwyczaj okazywania uznania zasłużonym sędziom odchodzącym w stan spoczynku przez szczególne ich uhonorowanie. Uchwały w sprawie podziękowań dla zasłużonych sędziów Rada podejmuje z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego prezesa.

Medalem *Bene Merentibus Iustitiae* zostało odznaczonych 60 sędziów Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych w Białymstoku, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Rzeszowie i Warszawie.

*

W dniu 25 kwietnia 2008 r. odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński. Sędziowie wysłuchali interesującego wykładu prof. dr hab. Joanny Sieńczyło-Chlabcz na temat ochrony prawa do prywatności. Po wykładzie odbyła się ciekawa i – jak zwykle – żywa dyskusja, w której udział wzięli Prezes Tadeusz Ereciński oraz sędziowie Sądu Najwyższego Henryk Pietrkowski, Mirosława Wysocka, Zbigniew Strus, Iwona Koper, Krzysztof Pietrzykowski, Mirosław Bączyk, a także asystenci sędziego w Izbie Cywilnej - sędzia Beata Janiszewska i Konrad Osajda.

Na zakończenie zebrani sędziowie wysłuchali wystąpienia dr. Pawła Grzegorzcyka, członka Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, dotyczącego skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., SK 77/06 (Dz.U. Nr 59, poz. 367), stwierdzającego niezgodność art. 424¹ § 1 i § 2 k.p.c. w części obejmującej słowa „kończącego postępowanie w sprawie” z art. 32 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Dane statystyczne – kwiecień 2008 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2.	CSK	547	300	189	-	36	5	34	-	72	42	658
3.	CZP, w tym:	40	12	13	11	-	-	-	-	-	2	39
	- art. 390 k.p.c.	34	10	11	9	-	-	-	-	-	2	33
	- skład 7-miu	6	2	2	2	-	-	-	-	-	-	6
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	79	55	68	-	41	2	11	-	-	14	66
5.	CO, w tym	8	19	15	-	1	-	-	-	-	14	12
	- art. 401 k.p.c.	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	- art. 45, 48 k.p.c.	7	18	14	-	1	-	-	-	-	13	11
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	100	39	35	-	1	-	-	-	11	23	104
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	775	426	320	11	79	7	45	-	83	95	881